

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC. CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Membru în Consiliul Legislativ
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în drept din Buc Avocat
				I. GR. PERIȚEANU Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticeii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: **EMIL ST. RAPPAPORT**, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL
Un an p. B-ci, Case com., Autorit. 1400 lei
" Avocați . . . . . 1000 "
" Magistrați . . . . . 800 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
In lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București Strada Artei No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

— Două lecțiuni de Drept ținute de pravilistul Christian Flechtenmacher, de Andrei Rădulescu, Consilier Casație.

— Discursul d-lui avocat Constant Ionescu rostit la Banchetul dat în onoarea Prof. Ripert, de Soc. de Legislație Comparată Română.

— Cererea de Concordat preventiv suspendă sau nu acțiunea de drept comun introdusă de creditor, de avocatul S. Faibiș-Galași.

— Lăsați d-lor politicieni, în pace, Parchetele și Cabinetele de Instrucție, de Trajan R. Scriban.

— Drept comercial comparat vol. I, de Prof. Hachman, Recenzie, de E. Christoforeanu.

JURISPRUDENȚE:

— Curtea de Casație s. II: *Victoria Căpitan Staniu cu Constanța Mateescu*. (Imobil supus usufructului. Reparațiuni puse de lege în sarcina usufructuarului. Nefectuare. Daune. aduse unui imobil vecin. Numai usufructuarul este obligat a le repara. Art. 545 și 998 și urm. c. civil), cu o Notă de Trajan Alexandrescu.

— Curtea de Apel București s. III: *Virgil Grideanu și alții cu Filip Ciorapciu*. (Perimare. Cerere insuficient timbrată. Depunerea taxelor și amenda la al doilea termen. Valabilitate. Nealăturarea procurei avocatului care a semnat cererea. Prezentarea ei la termen certificată de avocat la o dată anterioară. Valabilitate).

— Curtea de apel București s. V: *Elena Popeea cu Ministerul de finanțe*. (Competință. Legi de procedură. Legi de organizare judecătorească și competență. Retroactivitate. Pensii de război. Apel. Competința Inaltei Curți de Casație. Art. 14 legea modificatoare din 20 August 1929 a legii generale de pensii).

A apărut : în Editura *Curierului Judiciar* :
DREPT COMERCIAL COMPARAT. vol. I, de
M. HACMAN, Profesor de Drept comercial la U-
niversitatea din Cernăuți.

Acest volum, format mare, având 840 pagini cuprinde:
Partea Generală. — Dreptul comerciantului fizic. — Dreptul
obligațiilor comerciale.

PREȚUL 500 LEI.

DOUA LECȚII DE DREPT ȚINUTE DE PRAVI- LISTUL CHRISTIAN FLECHTENMACHER

In Moldova — cași în Țara Românească — Dreptul a trebuit să fi fost învățat, de multă vreme, prin familiile boeresti — de unde ieșeau marii dregători — iar mai târziu și în Școala domnească. Pe lângă dorința de cultură și în acest domeniu erau nevoile practice, care reclamau o astfel de învățatură. O organizare mai precisă a învățământului juridic a avut loc în urma aceleia din Țara Românească, unde știu că la 1816 a fost numit Logofătul Nestor profesor la catedra de Drept.

Necesitatea acestei organizări era necontestată și în Moldova. În proiectul de Constituție dela 1822 se prevedea înființarea unei școale de Drept (1). Această nu s'a putut înfăptui decât de abia peste câțiva ani.

Flechtenmacher, care a jucat un rol așa de însemnat în acea vreme, va fi continuat să dea lecții de Drept pe la fiii boerilor. La un moment dat el s'a gândit să deschidă un Institut privat pentru învățatura „Dreptului roman” în care—după concepția vremii—se înțelegea și Dreptul românesc. A cerut și a obținut aviz favorabil din partea Divanului. Nu putem afirma dacă și-a înfăptuit gândul.

In 1830 însă Epitropia învățăturilor naționale fiind seamă de „neapărata trebuință” a învățătorei legilor a hotărât deschiderea unui asemenea curs și, apreciind pregătirea și meritele lui Flechtenmacher, l'a numit profesor extraordinar al „Ghimnaziei Vasiliane” cu misiunea de a deschide în limba românească un curs

1) Analele Academiei Române seria II tom, XX No. 131.

privat de știința legilor romane, destinat unui număr determinat de fii de boeri. S'a făcut vesteire despre aceasta, la 22 Aprilie 1830 în Albina Românească și la 22 Mai se împlinise numărul cerut de elevi.

Pentru ziua de 3 Iunie s'a fixat deschiderea cursului la care au fost invitați Inaltul Cler și boerii.

Solemnitatea a avut loc la 10 dimineața cu multă pompă într'o sală frumos împodobită, în fața înalților invitați și a unui numeros public. Era doar un eveniment puțin obișnuit.

Subiectul lecțiunii ținute atunci de Flechtenmacher a fost: Istoria dreptului românesc sau a pravilelor românești (2). Prin aceasta înțelegea dreptul roman și continuarea lui: dreptul românesc. Subiectul fusese ales cu o deosebită pricepere pentru a deștepta interesul auditorilor, pentru a-le înălța sufletele auzind de valoarea legilor strămoșești, care erau și ale lor, pentru a contribui la reînvierea conștiinței naționale.

Desigur că vor fi fost clipe de entuziasm; probabil că se vor fi produs și aici scene — ca în Valahia, cu trei ani mai înainte la un examen de legi, când „cu lacrimi în ochi ascultă tot insul legile strămoșilor noștri romani și aceluia ce numai o picătură de sânge roman au avut i-au pricinuit cea mai mare zi de bucurie” (3).

Această lecție — cum am mai arătat — este prima lecție de Drept, care ne-a fost păstrată — și încă tipărită — în țările noastre. S'au ținut — cum se știe — cu mult înainte lecții de acest fel dar nu s'au păstrat. Ea poate fi asemănată — cel puțin din acest punct de vedere — cu Cuvântul introductiv la Istoria națională, celebra lecție de Istoria Românilor ținută de Mihail Kogălniceanu, la Academia Mihăileană în ziua de 24 Noembrie 1843 (4).

Lecția lui Flechtenmacher desigur că nu mai prezintă azi multă însemnătate științifică dar pentru vremea ei a fost de mare valoare. Pentru a o alcătui autorul se va fi folosit și de alți autori dar desigur și de lucrarea lui Cantemir și mai ales de prefața scrisă de Donici pentru Manualul său.

Ea cuprindea ideile dominante atunci și deschidea orizont larg gândirii și sufletului contemporan.

Flechtenmacher a ținut, aproape regulat, până prin 1838 cursuri de Drept asupra cărora n'am să revin aci (5).

Din lecțiile lui mai avem una ținută în 1836 la Academia Mihăileană, care luase locul vechii Academii în urma reorganizării, de către Mihail Sturza. Ea este intitulată: „Cuvânt către cinstiții ascultători de legi, rostit la anul 1836 în Academia din Iași.

Amândouă lecțiile au fost tipărite. Cea dintâi, mult

după ținerea ei, în Uricarul lui T. Codrescu, vol. XIX p. 476 și urm. Cea din 1836 a fost tipărită atunci într'o broșură. Ea este lecția de Drept, care a fost cea dintâi tipărită la noi. Amândouă, însă aproape nu se mai găsește și în deosebi cea din urmă (6).

Pentru a ne reaminti ceia ce se făcea, la 3 Iunie 1830, în Moldova, pe care o cred mulți cu totul înnapoiată, pentru a reîmprospăta știrile despre munca și avântul predecesorilor noștri am socotit că nu este de prisos să se tipărească aceste 2 lecții. Orice jurist român va avea prilejul să le așeze într'un colțisor modest, cași ele, al bibliotecii sale dar va avea și puțința să înfățișeze noi dovezi certe despre ce era la noi acum 100 de ani.

ANDREI RADULESCU

Consilier la Inalta Curte de Casație

ISTORIA DREPTULUI ROMÂNESC SAU A PRAVILELOR ROMÂNEȘTI

A acei din lăuntru desvălirii lor și a încheerii lor sub împărății cei mai în urmă, mai ales în vremea împăratului Iustinian cum și a necurmății lucrării lor în Europa.

Iaste o arătare din cele mai vrednice de pomenire în istoria lumii. Stăpânirea care Romanii cei întâiu o câștigase cu puțină putere, prin a lor sistema dreptului, s'au întins mult mai departe și s'au întemeiat cu mai multă statornicie decât stăpânirea cea câștigată prin puterea biruitoarelor arme. Aceasta este o dovadă că nimică, ce odată au câștigat adevărată viețuirea duhului nu pierd; și măcar dacă și toate Staturile Europei s'ar da deosebite nouă alcătuirii de pravile, cu toate aceste partea cea mai mare a cuprinderii lor de apururea s'ar alcătui după praviliceștile ideii, care ne-au lăsat Romanii, ca o vecinică moștenire și ca o obștească avere a omenirii. O formalnică lepădare a pravilelor românești iaste încă foarte depărtată și nu poate ridica necurmăta lucrarea lor; ba și însuși acele nații, care n'au primit pravilele românești ca niște isvoară a nemijlocitei dreptăți totuși au a le mulțumi pentru o foarte mare parte a științei dreptului și tot mai mult se vor plecă către axioamele acele care fiind cele povățuitoare sunt cuprinse în legiurile românești.

Istoria ivirii și a înaintării acestei sistemi de pravile atunci numai se poate înțelege deplin când se va lămuri nu numai însuși sistema dreptului în toată a sa cuprindere, așa dar și când obștescul drept (jus publicum, droit public) în toate atârnrările sale, cum și istoria Statului se va lua în vedere; ce și când va fi întemeiată pe cultura norodului lui privitoare către duhul său.

La începutul istoriei se vede că ne arată puține de sine însuși născute pentru că Roma avea tot asemenea rândueli și așezământuri ca toate megieșitele staturi. Idei grecești stăpânesc mai peste toate. Mărirea crăiască căzuse la Roma, precum în toate Staturile grecești și desbinarea nației între o tagmă de boeri și în obștia orășenilor supuși să vede și aicea în lupta ce au ținut un veac de o sută de ani. Iar când noi putem însemna bărbăția cea neclintită ca acea faptă îmbună-

6) Două exemplare sunt la Acad. Română.

2) Lecția era gata dela 10 Aprilie 1830, dată scrisă la sfârșitul ei.

3) Iorga, Studii și Documente XII p. 19—20. Istoria Literom, XIX vol. I, p. 102.

4) Kogălniceanu M. Cronicile României I p. XXXI și urm.

5) Andrei Rădulescu, Pravilistul Flechtenmacher în Analele Acad. Române seria III tom. I p. 21 și urm.

lătită, care cuprindea idealul unui Roman desăvârșit, așa și în haractiru pravililor romanești anam iarăși tot aceeași temelie. Pravilele Romanilor nu privesc pe om întru o unire cu alții ce fieștecarele se arată de sineși singur ca un părinte gospodar, neatârnat de vreo înmărginire prin rudenii sau prin tovarăși ca un stăpân a oamenilor lui și ca un deplu orașan al nației.

Atârănarea între boeri (Patricii) și între norodul (Plebs, Plebeji), între patroni și clienți (1) era o deosebită legătură. Isgonirea crailor (la anul 215 dela zidirea Romii) dintăiu era numai spre folosul celor mari, iar după 15 ani au fost ei siliți a slobozi orașenilor un Collegium de Tribuni, collège de Tribuns, adică o tovarășie de apărători a norodului în potri-va asupra celor mari cum și Adunarea obștei, care această slobozenie le îndemnă spre așezarea a celor 12 table de pravili alcătuite de 10 bărbați din boeri (la anul 303 și 304 dela zidirea Romii). Această alcătuire cei bătrâni încă o judeca ca o potrivită rânduială a dreptăților măcar că numai după vreo câțiva ani în urmă s'au făcut așezări hotărînd ca Patriciis și Plebeis să poată încheea între dânsii depline însoțiri (după pravile puse înainte de cătră Tribunal Kaius Kanuleius și primită la anul 309 dela zidirea Romii) și cu mult mai târziu s'au legiuit ca Plebeii să aibă voe și să se socotească vrednici a se alege și dintrînșii consuli. Un mare pont a acestei temelnice alcătuirii cuprindea: ca în urmarea judecătorească să se așeze acest fel de rânduială ca cei mai mici să nu se poată asupra, mai ales acei ce locuiau afară din oraș.

Iarăși trecând 80 de ani dela câștigarea dritului de consulat (la anul 467 dela zidirea Romei) era Senatul silit de a pozvoli hotărîrilor norodului (ce se numea Plebiscita, plebiscites), o putere obștească prin pravila pusă înainte de cătră dictatorul (dictateur) Cîvintus Hortenzius la anul 468 dela zidirea Romei și mai înainte de rânduirea unui pretor urbanus, Préteur de la ville, adică celui mai mare judecător în pricinile orașenilor cu orașenii la anul 367 dela zidirea Romei. Era obiceiul că acest Ministru a dreptăței și Prezidentul judecătoriilor republicei pe tot anul la primirea slujbei sale publica ce feliu de temeuri pravilicești va păzi după care va da hotărîrile încredințate puterii sale. Aceasta se numea Edictum Praetoris, édit du préteur. Edictele aceste a pretorilor, în care se cuprindea tot asemenea axioame și așezări cu rară deosebire era mai mult decât cele anume pravili o mijlocire spre înaintarea sistemii pravililor. Pe lângă anume așezată pravila (jus civile, droit civil, întru înțelegere mai strânsă) se statornicea prin edictele o întregime de axiome primite a dreptului (jus honorarium, droit honoraire), care îndeplinea lipsele pravililor, asprirea lor o menea și pricinuia anume reforme.

Măcar că și bătrânii precum Cicero, acel prea vestit ritor a Romanilor se jăluia de aceea peste măsură mare grămădire acestor scrise pravile totuși numărul lor, mai ales în particularnice pricinii alăturându-se cu cele ivite mai în urmă era foarte mic și numai în pricinile statului încă și când era republică, trebuie să fi fost adunată o masă atâta de încurcată încât Cezar putea să socotească de mare merit de a le rândui

întru o sistemă. Iar pe lângă aceasta să nu trecem cu vederea că formalnica stare a științei pravilelor este cu totul deosebită, când praviliceștile hotărîri trebuie să fie tipărite în ținerea aminte a pravilistului și pentru aceasta masa aceea trebuie să fi fost cu mult mai supărătoare decât acum când poate cineva avea toată îndemânarea cu adunări de pravili tipărite cu lexicale și cu cărți tâlcuitoare de pravili, cum și, cu alte cărți îndemânoase.

Pentru legiuire sau dare de pravili anume se află în republică 2 puteri legiuitoare adică adunarea cea mare a orașenilor când norodul sub Tribunii lor, se aduna în comitiis tributis, assemblées du peuple divisé en tribus, adică după împărțirea lor în stări sau bresle cum și Senatul a căruia hotărîri se numea Senatus consulta, Senatus consultes.

La început, era hotărele lucrării lor așa de despărțite încât fieștecare parte pune la cale numai ale sale deosebite interesuri și pricini, iar după puțină vreme în temeiul pravilei Hortenziesti dată la anul 468 dela zid. Romei era îmbe stările silite de a recunoaște una către alta obștească îndatorire a pravililor; în câtă vreme însă au rămas Roma republică rare ori se amesteca Senatul în darea pravililor. După ce izbucnise luptele cele mari din lăuntru se sileă isbânditorii de o parte a-și întemeia cu statornicie stăpânirea lor, de altă parte a câștiga mulțămirea norodului, apucându-se de mai mare reformă a pravililor mai ales în pricinii de învinovățiri în protiva Statului cum și pentru urmarea judecătorească și pentru o samă de rele întrebuintări a ocărnuirei obștești. Aceste îndreptări le făcea Sulla la anul 673 dela zidirea Romei, numindu-se leges Corneliae; apoi Cesar (708 până la 710) iar mai mult August întru a căruia mână dela anul 723 dela zidirea Romei era unită puterea tuturor dreptătoriilor celor mai mari cum și povățuirea Senatului și a obștești adunări de orașeni (leges Iuliae).

Pe lângă cele obicinuite forme ale pravililor în chiar înțelegerea (leges, pravili întărite în adunările orașenilor) cum și a rânduelilor Senatului se adaugea de acum înainte și constituțiile, așezământurile împărăților și pe lângă toate aceste și pretorii cei din Roma și din provincii totuși mai avea dritul a lucra dimpreună prin edictele lor spre înaintarea sistemii.

Iar după ce se întărise stăpânirea monarhicească se perdea pe încet, încet și formele republicei; încă sub stăpânirea împăratului Teberie (dela 767—790 ani dela zidirea Romei iar dela D. Hristos 14—37) după anul 777 nu se găsesc mai mult leges pravili și cu 200 ani mai în urmă și senatus consulta se perdea de tot prin edictele constituției și rescripte împărătești. Edictele pretorilor care până atuncea pe tot anul le da pretori sub stăpânirea împăratului Hadriin 1884 dela zid. Romei, dela D. Hristos 131) să prefăcea de cătră pravilistul Salvius Iulianus în altă formă făcându-se prin aceasta de a pururea neschimbate și numindu-se: edictum perpetuum, édit perpétuel.

Iar vrednic de însemnat este că tocmai această vreme, când dela împăratul August în toate pricinile obștești se statornicea singuri stăpânitorii, despotismul cel mai cumplit, când mai ales pravilele cele pedepsitoare se făcuse numai canaște unelte ale lui spre defăimarea și batjocura tuturor ideilor dreptăței, trebuie să se numească vremea înfloririi sistematiceștii înaintării dreptului sau a pravililor orașenești. Ea începe cu împăratul August, iar mai vârtos sub stăpânirea Antoninilor celor prea vrednici împărați (dela anul 23 înainte de D. Hrist până la 180 după D. Hrist)

1) Oamenii cei din orașeni proști își alegea un patron din boeri carele era datoriu a le sta întru ajutor la judecată, a avea pentru dânsii părinteasca îngrijire și a le mijloci câștigarea siguranței, care oameni se numea *clienți* clients, iar apărătorii lor *patroni*.

se înalță până la pontul cel mai nalt. Numele cele mari ale lui Kaius, Papinianus, Ulpianus și Paulus sânt din epoca aceasta.

În vremea când slobozia orășenească nu avea altă chizeșluire fără decât sentimentul împăratului și prea adeseori se află, părăsită de această chizeșluire tocmai atunci se desvălea haractirul dreptului tot cu mai multă lămurire așezând axioma neatârnării pravilicești a acelor particularnici și siguripsirea fieștecăruia om singuratec unul către altul.

Când vom lua în băgare de seamă cât de multe ori din improtivă, omul era silit a răscumpăra a sa orășenească siguranție și viețuire în protiva Statului din pricina lipselor de legiurile pravilicești și a lipsei dreptei căutărei și hotărârei pricinilor, apoi nu mai putem fi la îndoială că trebuie să fie niște pricini mai adânce la această ivire a cărora cercetare mai de aproape ar fi vrednică de toată osteneala.

Cu o măiestrie vrednică de mirare și cu o urmare neclintită se lămuresc în această epohă toate atârnările dreptului în niște idei hotărâte cu agerimea minții și din puține axiome străbătătoare să desvălește sistema în sine și din sine însuși până la un grad al deplinătății care prea lămurit s'au dovedit prin deobște întrebuițare și punere în lucrare la noroadele și veacurile cele mai deosebite.

Isprava la aceasta era întru atâta numai istoricească în atât de a pururea s'au ținut cu neclintire de formele cele vechi a atârnărilor pravilicești iar întru toate era după mintea cuvântătoare sau filosoficească, fiindcă totdeauna se silea de a afla temeiurile cele adevărate a drepturilor și a îndatoririlor și de a le supune acelor temeiuri dreptul cel numai gol formaulic.

Întru această desvălire au rămas dreptul sau pravilele Românești, în formular original, carele până acum nu s'au ajuns și o credincioasă asemăluire a urmării lui iaste meritul cel mai înalt carele până acum au putut câștiga noroadele mai nouă, iar o robită păzire a materialnicei cuprinderi din pravileștile hotărâri a Romanilor este tocmai o curată din împotrivă urmare. După vecl Antoninilor (dela anul 180 dela D. Hrist) s'au întâmplat o vreme politicește turburată și în nație s'au perdut duhul cel plecat spre învățătura științelor.

Sistema dreptului atunci numai se înaintă prin constituții împărătești, care întru privire către prividnicul drept (droit privé) era foarte rare, iar din împotrivă privindu-se către obșteștile pricini era dese și ideilor celor mai vechi praviliști din vremile cele mai fericite se dă mai o pravilicească putere și în deosebitele neuniri de socotință, ce stăpâneau între praviliști le ajuta, d. p. împăratul Valintineanul al treilea (la anul 426 dela D. Hris.) prin o curioasă pravilă, hotărând după numărul glasurilor lor. Numărul constituțiilor celor slobozite, îndemnă pe niște persoane particularnice de au făcut adunarea lor precum este condica lui Grigore și Hermaghenze la anul 365 (Codex Gregorianus et Hermagenianus). După aceia s'au făcut altă adunare din poronca împăratului Teodosie al doilea la anul 438 (Codex Theodosianus) în 16 cărți din care 11 încă se află depline dar din cele 5 ce lipsesc s'au aflat nu de mult o samă de fragmente (rupturi) cum și un extract care se făcuse la anul 506 pentru trebuința Vestgoților; partea cea mai mare privește către dreptul obștesc.

Neînaintarea, care urma după vacul Antoninilor, la

acea adevărată înviată înaintarea dreptului nu putea să fie fără păgubitoare urmări. Din arătările împăratului Iustinian se cunoaște în ce feliu de adunături de forme și de cuvinte și de ascuțite subțieri căzuse praviliștii. Obșteasca ocârmuire dela împăratul Deoclician și dela Constantin cel întâiu măcar pentru formele constituțiilor era întru oareș ce pusă la rânduială, iar pentru dreptul privadnic se apucase împăratul Teodosie al doilea (408—450) ca să'l pue la rânduială și să facă o întregime, iar greutățile era prea mari. Numai împăratul Iustinian (dela anul 527—565) având îndestulă stafornicie de a birui greutățile au poruncit la anul 527 ca să se facă o nouă adunare a constituțiilor împărătești ce mai avea putere, alcătuiind o condică numită Codex Iustianens; apoi au făcut oeslegare (dela anii 530) a 50 de întrebări pravilicești care până atunci era cu pricină de dispută hotărând pe fieștecare pricină deosebit; totdeodată s'au făcut din scrisorile praviliștilor un extract sistematicesc prin 17 rânduiți comisari care extract se numește Digesta sau Pandecte, împărțite în 50 cărți, cum și o povățuire întru învățătura pravililor (Institutiones), care aceste alcătuiți s'au publicarisit încă la Decemvrie 30, la anul 533 dându-li-se putere de pravili. La anul următoriu s'au făcut o nouă adunare a constituțiilor împărătești (Codex repetitae praelectionis în 12 cărți); după aceea au mai slobozit un rând a singuraticelor orândueli (13 edicte și 159 novellae constitutiones) cu care alcătuiți se închee dreptul Romanesc ca o întregime.

Critica asupra acestui lucru a împăratului Iustinian iaste foarte infeliurită; de vom judeca acel lucru cu privire către adevăratul folos pentru norodul său și pentru vremile sale, apoi nimeni nu-i poate micșora slava pentru că au făcut o necugetată și neprețuită facere de bine și însași prefacerile care s'au făcut în pravili sunt cele mai multe ori scoase și ivite dintru o sănătoasă judecată pentru mai multe scopuri a dreptății.

După aceasta cu trei veacuri mai în urmă au poruncit împăratul Vasile Machedon (carele au stăpânit dela anul 867 și până la 886) ca să se alcătuiască de isnoavă și în limba grecească pravilele Românești; care vrecnic lucra l-au sfârșit urmașul său Leon cel înțelept (el au stăpânit dela anul 886—912); Cartea aceasta iaste cunoscută sub nume Vasilicali, adică pravilele împărătești. Iaste s'au împărțit în 60 de cărți, însă de tânguit iaste că dintrînsele lipsesc 17 cărți cu totul. Fabrotul, un profesor de pravili franțuzesc le-au dat la lumină, tipărindu-le în Paris la anul 1647 în 7 tomuri. 39 de cărți se află tipărite din care 33 sunt depline, iar 6 nu's întregi și în loc de 21 cărți ce au lipsit au adunat Fabrotu din alte cărți de pravili alcătuite în limba grecească. La anul 1765 s'au descoperit 4 cărți din cele ce lipsesc adevărat cartea 49, 50, 51 și 52 și s'au tipărit în Lugdunum în Batavia (adecă în orașul Leiden în Holandia) la anul 1765. Puțină vreme după pomenitele pravile s'au făcut ονομαστικα Vasilicalelor sau ἐκλογὴ βασιλικῶν care era alcătuită după rândul alfaviticesc; iar Ioan Leunelavie (carele au scos-o din condica lui Ioan Zembucus ce au găsit-o la Tarent) dându-o la lumină au pus-o după rânduiala Vasilicalelor, pentru ca mai lesne să o poată talmăci și au tipărit-o în Bazel la anul 1575. Isoarele Vasilicalilor sunt numai pomenitele cărți de pravili a împăratului Iustinian.

Se mai află și alte cărți de pravili ivite dela împă-

C U V Â N T

CĂTRE CINSTII ASCULTĂTORI DE LEGI IN IAȘI

„să lepădăm dar lucrurile întunericului și să ne îmbrăcăm cu arma luminii“.

Ceață ne încungiuură; lumina ce este între noi este întunecată și noi să intrăm în această cale opăcită? Oare nu ni să va socoti o îndrăsneală semeață de a pune piciorul acolo, unde nimenea până acum în limba națională n'au aprins un fanar măcar ca să ne ducă mai sigur? Tare ne îngrijim, ca să nu alunecăm și să cădem mai adânc în labirintul întunericului. Cine atunci ne va scoate din trânsul? Nimenea altul de cât Lumina cea de Dumnezeu dăruită neamului omenesc, adică Rația sau mintea cuvântătoare; căci precum ochiul este lumina trupului așa și mintea este ochiul duhului în noi.

În materia dreptului naturii întâmpinăm în deobște întunecată. Iar fericiți ne vom socoti, dacă măcar numai vreo câteva raze a ochii luminei ar putea străbate în adâncul acestui întunecată, pentru ca să pricpem măcar, cât d'adâncă este ceața! Dar să părăsim această nepriincioasă pustie, și să ne îndreptăm către țelul cel nouă propus.

Una din cele mai însemnate și mai prețuite faceri de bine, ce au isvorit din hărăzirea organicescului Regulament întărit de către curtea Sugherană și protectoare este și părinteasca îngrijire pentru lumina nației românești prin învățăturile științelor teoretice și practice, care pe lângă altele țintesc către întemeierea fericirii nației și povățuesc către treptată desăvârșirea neamului pe cât este prin putință întru această lume după împrejurările stăpânitoare. Între științele cele practice fără îndoială Jurisprudența, adică știința dreptului cuprinde cel mai ales și întâiu rang. Oamenii fiind născuți ca să trăiască viață socială și siliți de a lor firească neputință să ceară ajutor unul dela altul s'au întâlnit mulți la un loc și încet au întemeiat, sate, târguri, poliții, cetăți, Domnii și Impărății.

Întru astfel de societăți politice, au aflat că spre întemeierea ei nu este mai de neapărată trebuință de cât dreptate, Iustitia. Într'o poliție, într'o țară, într'un Stat, unde stăpânește Temida, zina cea îndumnezeită de către cea mai luminată a vechimei nație (pe care acum o vedem iarăși înviată) acolo s'au așezat neclintita temelie a binelui obștesc și paricular, siguranța cinstei, averii și a vieții fieșii-cărui om fără deosebire și astfel de Stat, cu dreptul să vrednicește a să numi Stat al dreptății.

Timpurile noastre ne dăsvălesc în toate Staturile neobositele sârguințe de reforme sau îndreptare, încât vremea noastră, cu dreptul se numește timpul politic pentru că politica regulează mai mult decât odinioară relațiile și soarta Staturilor, și prin urmare a oamenilor ce viețuesc înrânsele. Însă ca să nu ne depărtăm de căpitelnicul țel cu care mă găsesc însărcinat de către cinstita Epitropie a învățăturilor publice mă voiu mărgini în prelecțiile mele mai întâiu la doctrina dreptului naturii.

Dreptul naturii nu este altul, decât dreptul Rației adică a minții cuvântătoare, pe care ne învață mintea noastră. El este știința care desvălește idea dritului, sau acei de către rație poruncită juridice relații între oameni fără privire către acel în deosebitele

rații răsăritului însă n'au nici o asemănare cu cele mai sus arătate; pentru aceste nici nu s'au mai pomenit aice.

Prea vestită iaste și cartea de pravili alcătuită de către Constantin Armenopol ce au fost pravilist și judecător la Tesalonica și sfetnic a împărăților Ioan Cantacuzino și Ioan Paleologu; au scris-o la anul 1345 împărțindu-o în 80 de titluri. Această carte fiind foarte folositoare, la învățătura științei pravililor s'au tipărit latinește și elinește în mai multe orașe din care tiparuri este ediția cea mai nouă și mai îndreptată aceea ce la anul 1780 s'au tipărit la Haag în Holandia. Fără îndoială iaste că la descălicarea Coloniiilor Românești, în Dacia, sub împăratul Traian (dela anul 99—118), s'au așezat și pravilele Romanilor în pământul acesta; iar în următoarele veacuri întâmplându-se feliuri de descălecări a noroadelor varvare se vede că au lipsit și acele pravili până când după 12 veacuri fiind domn Alexandru Voevod sub slăvită stăpânirea sa (dela anul 1401—1433) au adus dela Constantinopol împreună cu stema crăiască ce i-au dăruit pentru vrednicile și faptele sale cele prea lăudate împărății Vizantii și *Vasilicale* din care alcătuit o carte de pravili potrivită după principatul Moldaviei și tălmăcind-o în limba Patriei au așezat pravilele, iar vrednic de tânguit iaste că în curgerea turburărilor să vede că s'au perdut pomenita carte.

Mai în urmă după două veacuri sub stăpânirea vestitului domn Vasile Voevod întemeietorul Gimnaziei de aicea din monastirea sfinților Trei-Erarhi numită Vasiliană și ziditorul a multor alte lucruri folositoare s'au alcătuit de către Istratie Logofăt mare din Vasilicale o carte de pravili în limba moldovenească și s'au tipărit la anul 1646 în Tipografia domnească, care carte rar se găsește. Însfârșit răposatul Domn Ioan Scarlat Alexandru Calimachi în zilele noastre au tipărit la anul 1816 și 1817 condica politicească, care în pricini de judecăți s'au început a se pune în lucrare. Dar toți doresc a o vedea de isnoavă îndreptată și tipărită în limba patriei.

Întru cest chip dar pravilele Romanilor ne arată dela cea întâiu ivire a lor până la îndreptarea cea mai de pe urmă o întregime originală și de sine înfiintată și o minunată lucrare a duhului omenesc, cu o viață în sine însuși întemeiată și încheiată de 1306 ani până la stăpânirea împăratului Iustinian și de 1850 până la ivirea Vasilicalelor șș de 2350 ani până la așezarea lor în principatul Moldaviei.

Pomenitele pravili socotindu-se întru această priuire se află fără pildă în istoria lumii; însuși năruirea și căderea împărăției Romanilor n'au oborât stăpânirea pravilelor Românești ci despre o parte încă s'au mai întins. Pentrucă s'au păzit mai înainte de a se alcătui noua împărăție prin toată Europa Românească și întru acest chip s'au întemeiat stăpânirea duhului pravilelor Românești prin atâtea vacuri și pe lângă deosebitele alcătuirii de pravili a națiilor va stăpâni în lume până când mintea cea cuvântătoare a omului de unde isvorăsc pomenitele adunări de pravili va fi de sine stăpânitoare.

Îași, 1830, April 10.

Alcătuit de Hristian Flehtenmaher, pravilist (3).

3) Codrescu spune că originalul acestei conferinți e la el. (Uricar XIX no. 490, Aci s'a reproduș în totul textul pe care l'a avut Codrescu.

Staturi, valabil drit. El nu are altă condică decât aceea a Rației care singură nobilează pe jurisprudența. Dreptul este unirea individuelii slobozenii personale cu slobozenia altora, armonia și rânduiala bune și liniștitei conviețuiri a unui om cu altul; acest drept, după plâsmuirea naturei omenești, să găsește în legiuirea rației, care este o nestrămutată, vecinică temelie, un înbilșugat isvor al legiuirilor pozitive, adică: acelor așzate ori prin convenție (buna învoire) sau prin autoritate (puterii legiuitoare); el este vistierie spre îndeplinirea neajunsurilor a acelor legi în cazurile cele neprevăzute. Inșă pentru ca să punem un prospect lămuritor a sistemii științelor ne vom însemna următoarele adecă: cea mai uneverală idee și problemă a toatei sânguinței omenești și prin urmare și a științei ce cuprinde într'aceasta din lăuntru perfecție, sau desăvârșire cu potrivită dinafară perfecție în armonicească soțială mijlocire. In această uneverală idee se întemeiază firească subt-împărțire a acelor trei părți alcătuitoare, adecă șase științi căpitelnice, care sânt.

I-ia. Din lăuntru perfecție întemeiază pe a) Teologia pentru cultura morală și b) Filosofia pentru cultura duhului.

II-lea. De afară perfecție, întemeiază pe b) Medicina pentru sănătatea trupului și g) economia, pentru starea averii.

III-lea. In sfârșit armonicească soțială mijlocire întemeiază pe d) Dreptul pentru liniște și pace sau juridica slobozenie și e) Politica, pentru legătura aiutoare în sânguințele oamenilor. Aceste șase științe de căpetenie și ramuri a culturei dobândesc a lor științelnică scientifique reprezentatie și direcție în Universitate și Facultățile lor, iar politiceasca lor reprezentatie și direcție se câștigă în cârmuirea Statului cu a lor ramuri ale administratiei sau drepturi a înălțimeii (sau mărirea) prin ministeriile Statului și clasurile dregătorilor (fonctionnaires). Dintru acest mic prospect, se cunoaște lămurit, că perfecția din lăuntru privește către câștigarea fericirii duhului prin luminarea minții și prin dobândirea virtuților, adecă a faptelor celor bune, care ne învață Teologia și Filosofia cea practică. Iar desăvârșirea din afară privește către fericire firească și politică: pe cea dintâiu o câștigăm prin îngrijire pentru paza trupului nostru și prin ferire de toate relele câte vor să-l strice sau să-l prăpădească; iar pe a doua o câștigăm prin siguranța vieții, cinstei și averelor noastre întru ocrotirea dreptății și sigură petrecere soțială. Obiectul nostru adecă drept este cuvântul cel mare și însemnat carele în nenumărate mișcări și prefaceri au pornit și porneste lumea și ne propune idea cea mai sfântă a soțietății politice. Această idee înaltă pe o nație la împărțirea adevăratei slobozenii, la sfăpânirea duhului, pentru că supunerea subt cârmuirea dreptății și a legilor este slobozenia cea adevărată, care nu se abate la greșăli și rătăcirii pricinuitoare de nenumărate rele, precum ne înfătoșază analile Istoriei; iar dreptul ca o calitate, ca o însușire a omului este păzirea personalei neatarnare a unei ființe sloboade, nemărginite în lucrările sale cătră alte asemenea ființe sloboade.

Cel mai înalt scopos către care povățuiese prințipurile dreptului naturii, nu este decât numai dreptate, iar pentru mijloacele și chipurile tratației și a împlinirii dreptății, numai pentru aplicația dreptului la înfeluritele pricini, numai pentru neapăratele hotărări și regulări își alcătuește și își statornicește fie-

ștecare nație după ale sale obiceiuri și năravuri deosebite așezământuri sau legiuri politice, care de multe ori se abat din dreptul rației. Fără siguranța dreptului nu este cu puțință ca să se desvălească talenturile oamenilor, ca să se dea o bună educație tinerilor spre întemeerea sfintei religii, spre statornicirea mântuitorului Moral, din care amândouă să alcătuește adevărata slobozenie.

Inșă spre siguranța dreptății, pe lângă bune legi pozitive se cuvine, ba să și cere neapărat, ca judecătorii să aibă deplină știință teoretică și practică la aplicația Legilor pentru ca să poată nemeri o hotărare dreaptă și, cu potrivire aplicată pe temeiul adevăratei înțelegerii cuvintelor și a duhului Legii, pe temeiul adevărului rezemat pe dovezi neprepuelnice. Apoi trebuie judecătoria să fie înzestrat și cu un haectir cinstit, nemitarnic și nepărtinitor, căci atuncea numai, când nu'l vor stăpâni patimile, interesurile, uneltirele sau mijlocirile prin feliiuri de canaluri și hatăruri, nici temere de oameni — se poate statornici o judecată dreaptă, fericirea nației și pavăza stăpânirii legilor; iar lipsindu-i însemnatele calități nu se vor pricinui între concetățeni decât cărtiri, confuzii, turburări și în sfârșit căderea nației că fără dreptate, după zisa înțeleptului Plutarh, nu poate nici Joe să cârmuiască lumea, ba nici soțietatea celor mai răi nu se poate ținea; după cuvântul celui mai mare orator a Romei, carele pentru meritele sale s'au cinstit cu dulcele nume de părinte al patriei sale. Tot acest bărbat nemuritor zice: „Judecătorul ca un organ și ministru al legii trebuie să fie nepărtinitor — numindu-l *lex loquens*, legea vorbitoare, și într'un cuvânt rostește el așa: „Tu trebuie se priimești de adevăr, că este cu mult mai nevrednic lucru de a se abate cineva din lege într'un Stat, carele nu să ține decât prin legi, căci aceasta este legătura acei vrednicii, de care ne înduleim în Stat: aceasta este temelia slobozeniei, acesta isvorul dreptății, mîntea, sufletul și sfatul și socotînța Statului este pusă în Lege; precum trupurile noastre noi nu le putem întrebuinta fără minte, așa și Statul fără legi nu poate întrebuinta, părțile sale; precum sânt nervele și sângele și măduările, ministrii legilor sânt Maģistraturile, fălcuitori legilor sânt judecătorii, în sfârșit pentru aceia sântem noi toți robi ai Legilor, pentru ca să fim slobozi”.

Aceste mai sus în scurt desvălitate prințipuri le propun dumnealor-voastre cu încredintare, că veti putea culege câte științe pregătitoare și calități să cer pentru de a fi cineva vrednic spre a putea coprinde o așa înaltă și gingasă slujbă dela care atarnă soarta oamenilor ce năzuiesc la dreptate. Adevărat că multe împiedecări și mari greutăți vom întâmpina-o pe o potecă nerăsbătută și plină de spini: mai ales în alegere și așezarea terminilor tehnici inșă cu ajutorul proniei dumnezeesti și prin sfătuire cu persoane însemnate, cu povățuirea autorilor celor mai aleși în ramul juresprudenției și mai cu seamă prin neobosita răvnă și silința dumnealor-voastre, nădăjduiesc că ne vom putea apropiă către țalul ce ni s'au propus și vom câștiga mângăere sufletească.

Intru această nădejde ce acum hrănesc vă potfesc, vă rog, vă jur ca să chibzuiți cu toată luarea de seamă, câte atarnă din silința dumnealor-voastre. Patria privește cu îngrijire năvintească către dumneavoastră, vă cheamă ca să jărtfiiți cu neîncetată răvnă, cu neobosită sânguință și cu toată luarea aminte vreo câteva ceasuri pă zi întru învățatura drepturilor natu-

rei. La această îndeletnicire veți avea mințile dumnealor-voastre îndreptate și cîntite către învățătura acestor științe folositoare pentru ca la vremea cuviincioasă să puteți da seama și dobândi, atât mulțumire sufletească, cât și laudele compatrioților și remunerației publice, și să fiți vrednici de a intra în slujbele patriei și în ramul judecătoresc să puteți lucra din preună prin drepte sfătuiri și deslegări prin aplicația Legilor cu bună ispravă și prin cât se va putea să ajutați întru întemeerea dreptății, depărtarea abuzurilor și metehnilor omenesti (care nu sînt alte decît despotismul judecătoresc, neștiința, nesilința, nerăbdarea, luarea de mită și hafărurile) și spre mîngăierea celor obișnuiți.

La aceasta ne îndeamnă, ba ne poruncește atît sfînta scriptură și sfînții părinți cît și Filosofii cei vechi și cei noi ca unei ce să socotească adevărați închinătorii ai Temidei. Aceste cuvinte deapaurarea să fie tipărite în memoria dumnealor-voastre. Siliti-vă dar cu toată inima ca să împlinim înaltele scoposuri a cinstitei Epitropii învățăturilor publice și a înaltei stăpîniri privilegiate cu neadormire și asupra acestui ram de învățătură. Cu toți sîntem încredințați de acest adevăr ce zice acel întăiu ritor a Elenilor adevădat: „Legile sînt sufletul Statului, căci precum trupul prin sufletul său viețuiește, iar fiind lipsit de suflet cade și nu mai poate sta, așa și Statul se păstrează numai prin legi, care de vor lipsi să năruiește“.

În sfîrșit să vă însemnați și aceasta: *Practica fără teorie este oarbă, și teoria fără practică este oloagă.* Dacă sămînța ce acum sînt gata a o semăna va cădea în pămînt roditor, felinos, sau pietros, vremea ne va arăta, cînd secerișul se va apropia atunci se vor alege spicele cele pline de cele deșarte și de neghină. Cuvîntul nostru ni-l încheem dar cu un vers din cartă înțeleptului sfat Cap. 6 stih. 28 unde zice pentru învățătură.

Gearcă-o și o caută șiți va arăta ție și dacă o vei afla să nu o lași pre ea (1).

Discursul D-lui CONSTANT IONESCU, Avocat, rostit la Banchetul oferit D-lui Profesor GEORGES RIPERT de către Societatea Română de Legislație Comparată

(Ca urmare la darea de seamă apărută în No. precedent al revistei, publicăm astăzi discursul D-lui avocat Constant Ionescu, membru în comitetul de redacție al „Curierului Judiciar“, rostit în numele foștilor elevi ai profesorului francez).

*Cher et illustre Maître,
M. M. les Ministres,
M. M. les Présidents,
Messieurs,*

En prenant la parole, au nom des anciens disciples du maître français fêté ce soir, je retrouve une émotion qui m'était bien familière il y a quelques douze ans, toutes les fois que je me trouvais soit devant l'examineur en droit civil approfondi, soit devant l'assesseur de ma thèse de doctorat, M. le Professeur Georges Ripert. Cette émotion était, — ce me semble — comme je sens qu'elle l'est en ce moment, composée par moitié d'admiration respectueuse et d'affection déférente à l'égard du savant civiliste qui se trouve parmi nous.

1) În ambele lecții nu s'a reproduș și u scurt din lipsa acestor caractere, azi neîntrebuințate.

En effet, sans avoir l'air d'y toucher, avec une élévation de pensée et une élégance de forme magnifiques, il livrait déjà une bataille sans merci aux moules vétustes et aux formules périmées de droit privé qui, encrés dans le Code civil depuis plus de cent ans, semblaient s'y cramponner pour l'éternité, en dépit de l'évolution incessante de la vie des hommes.

Les formes inédites des intérêts familiaux et patri-moniaux humains, toujours en marche vers la satisfaction des aspirations et des besoins nouveaux nécessitaient pourtant à l'esprit de faire surgir, d'engendrer une foule d'institutions juridiques que le vieux Code ne soupçonnait même pas et qui se faisaient octroyer droit de cité par la doctrine et par la jurisprudence. „Par le Code civil, mais bien au delà du Code civil“, semble être, après Saleilles et Gény le dogme directeur de M. le Professeur Georges Ripert, qui a su, avec une autorité passée aujourd'hui en force de loi, projeter un faisceau de rayons merveilleusement lumineux sur les règles de droit, qu'il a auréolé de du nimbe de „l'idée morale“. Le fondement moral des institutions de droit a été découvert, analysé et imposé par lui dans une suite d'ouvrages magistraux que nous possédons tous dans notre cabinet de travail et qui sont le couronnement d'une activité inlassablement féconde depuis le début du siècle. Nombreuses sont les études du Maître dans ce domaine à peine défriché jusqu'à lui: il s'est particulièrement attardé sur le concept du „droit moral“ sur les rapports de la morale et du droit, sur l'idée morale de justice et sa fonction normative dans la théorie de l'obligation, sur le fondement moral de la responsabilité civile, sur les devoirs d'assistance, sur l'influence des considérations d'équité et de droit moral sur les solutions jurisprudentielles, sur le but immoral dans les contrats et sur l'abus des droits, sur l'ordre public envisagé sous l'angle de l'idée morale... j'en passe, mon Dieu! forcément, et des meilleures: la moisson est trop ample...

Me permettriez-vous, Cher Maître, d'évoquer à ce festin les journées d'il y a deux ans, lors du huitième Congrès pour l'élaboration du Code international aérien, tenu à Madrid? Vous avez voulu bien en parler tantôt dans votre belle conférence faite à notre Société. Vous étiez alors un peu indisposé par un refroidissement et votre voix s'était subitement voilée couverte même (et jusqu'au cou, si j'ose dire...) Mais, à défaut d'une voix claire, combien limpides et lumineusement perceptibles demeuraient quand même vos suggestions et vos solutions au milieu des controverses sans fin sur le régime des assurances en droit aérien international!... Nos revues juridiques de Bucarest ont été heureuses de pouvoir reproduire votre savant rapport sur la question, qui a fait aboutir en articles de code brefs, clairs, précis, les principes enchevêtrés qui se heurtaient sans cesse, attaqués et défendus tour à tour par les représentants de plus de quarante Etats du globe, sous la coupole majestueusement irrésée du vieux Sénat espagnol.

Demain, à midi, nous autres de la jeune classe, nous aurons la joie de vous avoir quelques instants parmi nous, à nous tout seuls.

— Après demain, nous allons connaître, grâce à vous, „l'art. de ne pas payer nos dettes“. Souffrez, cependant, que ce soir, ignorant encore cet art, je paye, quand même, au nom de vos anciens élèves, une dette de gratitude émue et respectueuse envers vous-même. Vous avez su être, en toute circonstance, notre con-

seiller bienveillant, notre Maître et Ami précieux. Comment aurions-nous manqué, nous, qui puissions journallement à votre oeuvre considérable et admirable, comment aurions-nous manqué, dites, de vous en témoigner notre gratitude?...

CONSTANT IONESCU

CEREREA DE CONCORDAT PREVENTIV SUSPENDĂ SAU NU ACȚIUNEA DE DREPT COMUN INTRODUSĂ DE CREDITOR

Datorită tăcerii „Legei asupra concordatului preventiv” din 10 Iulie 1929, chestiunea a căpătat caracterul unei probleme generatoare de controverse și de jurisprudențe nestatornicite.

În adevăr art. 14 din lege prescrie numai că: „De la data introducerii cererii de concordat și până la omologarea definitivă a concordatului, nici un creditor pentru o cauză sau un titlu anterior încheerii Tribunalului nu poate înființa sau continua sechestrul, face execuție silită, dobândi orice drept de preferință asupra bunurilor mobile ale debitorului sau înscrie ipotecă”. Prin urmare se suspendă orice acte juridice de conservare și de executare.

Dar însăși acțiunea de valorificare a creanței? Ea poate fi începută sau continuată? În lipsa unei prohibițiuni exprese, s’ar părea că răspunsul nu poate fi decât afirmativ.

Totuși, cu tot laconismul legii, pentru argumente de rațiune, trase din ansamblul textelor, ne permitem să fim de opiniune contrară.

Dar să argumentăm: Art. 32 din lege prevede, că „Creditorul contestat a cărui creanță a fost înlăturată de la votarea concordatului, are dreptul, dacă concordatul e omologat definitiv, să-și valorifice creanța sa contra debitorului pe cale de acțiune principală, însă numai până la concurența cotei concordatului”.

Dar despre creditorul *necontestat*, ce trebuie să decidem?

Legiuitorul a crezut inutil să se mai ocupe aci despre acesta, de oarece prin art. 42 din lege a hotărât, că „sentința de omologare face concordatul obligator față de toți creditorii anteriori cererii de concordat” și că „sentința de omologare constituie titlu executor pentru creanța fiecărui creditor”.

În sfârșit, art. 50 din lege prevede, că „numai după expirarea termenului de plată stabilit prin concordat, dacă activul comerciantului depășește cu 20% pasivul, creditorii ale căror creanțe au fost reduse prin efectul concordatului au acțiune contra comerciantului pentru partea din capital cu care li s’a redus creanțele, fără a putea pretinde și dobânzile”.

Din moment ce creditorul *contestat* poate să-și valorifice creanța, pe cale de acțiune principală, până la concurența cotei concordatului, din moment ce sentința de omologare constituie titlu executor pen-

tru creanța fiecărui creditor și din moment ce restul creanței nu va putea fi urmărit pe cale de acțiune decât după termenul și în condițiunile de mai sus, este evident, că introducerea unei acțiuni principale de valorificare a creanței, din partea creditorului necontestat, figurând în tabloul de creditori depus de debitor odată cu cererea de concordat preventiv, devine inutilă, iar dacă o asemenea acțiune se găsește începută la data introducerii cererii de concordat, suspendarea ei se impune.

Mai mult decât atât, dacă între timp s’a dat o sentință de omologare a concordatului, care, după cum am văzut constituie titlu executor pentru creanța fiecărui creditor, acțiunea de mai sus, va trebui pur și simplu respinsă, existând autoritate de lucru judecat.

S. FAIBEȘ-GALAȚI

Avocat

LĂSAȚI, D-LOR POLITICIANI, ÎN PACE PARCHETELE ȘI CABINETELE DE INSTRUCȚIE!

Când vine spre cercetare o afacere mai mare, cu persoane mai marcante, începe o adevărată avalanșă de stăruinți la poarta parchetelor și cabinetelor de instrucție, o presiune sub formă prietenească, o constrângere morală, cerându-se fie arestarea, fie, mai ales eliberarea.

— Ai arestat un nevinovat, îți jur pe copiii mei că omul n’a făcut nimic, ai greșit, interpreți rău legea, faptul nu intră în text și așa ți-se înșiră un vocabular lung, azi, mâine, poimâine, la infinit, acelaș cântec, pe acelaș ton, rugăminți, strângeri de mână, numai să scape pungașul, exrocucul, ucigașul!

Să-l vadă lumea pe stradă, să sfiडेze victimele, să se mire mediul! Nu importă dacă marelle prestigiu al justiției suferă, asta-i indiferent, totul e să se încaseze suma.

Vai dacă te ții dârz, inflexibil, ca piatra.

Le apare cuta între sprincene, figura se schimbă brusc, nervul reține greu deslănțuirea furtunii.

— Lasă. . . . .

Aici se vede bine, apare ca o cerință imperioasă a colectivității, nevoia creării absolutei independenței morale și materiale a magistratului.

În jurul marilor afaceri e un iarmaroc la ușa cabinetelor de instrucție și la parchete, o răpire a timpului necesar magistratului, o atingere a demnității și independenței sale.

Să n’ai personalitate or individualitate, să fii topit în voința altora, anihilat, șters, monedă fără valoare..

Șoaptele, rugămințele, răsună în piatra palatului și pătrund, trec departe, în mediu.

— Cutare are trecere, du-te la el că închide, eliberează, face totul.

Când te prinde în mulțime, în lumea de imprici-nați, e un deliciu ..., pentru el. — Te caută, îți șoptește, strânge afabil mâna, se pleacă.

— Are trecere!

Și curentul se formează, iar cei nevoiți or certați cu codul penal îl asaltează, vine cu ei până la ușă, el intră înăuntru, vorbește ceva și iese.

—Am aranjat, se face!

Se face, bine, dar cu ce preț, cu ce scădere a încrederii în justiție! Cu ce șoapte care pătează aureola sfântă care plutește deasupra templului magistraturii.

Se bat țărani în preajma alegerilor și se constată slabe incapacități de lucru. Vin două tabere politice. Arestează-i, a fost moarte de om! — Nu-l aresta că e un fleac!

Evident, după ce țărănimea e instigată de o propagandă criminală, ba că grâul e fără preț, ba că gazul s'a scumpit, ba că guvernele fac cutare și cutare lucru, ba că birurile puse pentru salvarea patriei sunt mari, răscolindu-se cugetele cu fel de fel de acuzațiuni, după ce se toarnă deasupra satelor băutură din belșug, culegem azi dosare la instrucție și... intervenții, iar mâine cea mai formidabilă revoluțiune, dacă nu ne vom trezi.

Răsboiul a zmintit fața morală a mulțimii, căci e destul să deschizi un ziar ca să constăți o diferențiere enormă cu trecutul.

Aerul e îmbâcsit, atmosfera groaznică, sufocantă, contagiunea răului prăpădește și atacă temelile de fier ale societății.

Primenirea vine de la magistratură.

Ea stă trează la postul datoriei, în tranșea muncii, în permanentă ofensivă contra rețelilor sociale care subminează moralitatea vie a neamului.

Lăsați-o să-și facă datoria cum crede și nu-i turburați liniștea necesară, cu intervențiuni enorme păgubitoare prestigiului justiției naționale a poporului.

Ea e armata păcii, a ordinii și propășirii umane, să-mănâtoarea vieții morale de mâine.

Ea nu vede oameni, ci fapte!

Vrem să ne facem toată datoria în deplină libertate, cu dreptate, cinste și conștiință pe altarele patriei, pentru a forma generația viitorului!

Deci, lăsați-ne în pace!

Iași, 15 Mai 1930.

TRAIAN ROMULUS SCRIBAN
Judecător de instrucție Trib. Iași

RECENZII

DREPT COMERCIAL COMPARAT de Prof. universitar M. Hacman, vol. I (Editura Curierul Judiciar) pagini 850. Lei 500.

Apariția acestui tratat de drept comercial comparat, constituie cu drept cuvânt un eveniment în evoluțiunea literaturii noastre juridice din ultimul timp, de oarece pentru prima oară se încearcă la noi să se condenseze într'un tratat general disciplina dreptului comercial.

Și încercarea, trebuie să mărturisim, a reușit pe deplin.

De aceea acest eveniment juridic merită a fi salutată de toți juriștii, dar mai ales merită a fi apreciat prin prisma eforturilor mari pe care autorul a trebuit de sigur să le depună întru realizarea celui dintâi tratat de drept comercial, existent la noi.

Și aceste eforturi au trebuit să fie cu atât mai mari și deci rezultatul lor este cu atât mai lăudabil, cu cât autorul a trebuit să se îndoiască pe sine, căci deși crescut într'o școală și alimentat de o cultură străină de a noastră, a reușit totuși să se adapteze perfect culturii, mediului, spiritului și gândirii noastre juridice, oferindu-ne astfel o operă extrem de folositoare din punct de vedere didactic și exegetic, de oare-

ce în ultimă analiză, tratatul său înainte de a fi o lucrare de drept comercial comparat, este o sinteză critică a legislației, doctrinei și jurisprudenței noastre comerciale.

Citind opera aceasta, autorul ne apare ca un adânc cunoscător al izvoarelor de drept comercial, un pasionat și abil cercetător al legislației și doctrinei comerciale în genere, posedând un mare capital de cunoștințe juridice; cu toate acestea e de remarcă că în lucrarea sa s'a ferit să facă o operă de erudiție, menținându-se în cadrul unui „manual“ general teoretic, spre a fi la îndemâna oricui și ușor de utilizat.

Totuși, manualul d-lui Hacman, prezintă o mare și netăgăduită superioritate asupra manualelor cu care suntem obișnuiți, căci autorul nu se mulțumește cu o expunere obiectivă a principiilor generale de drept comercial, ci tratând diversele chestiuni în spirit critic, se folosește de un bogat material documentar comparat, o bogată contribuție doctrinară, jurisprudențială și legislativă română și străină, încât lucrarea sa poate satisface pe cel mai pretențios cercetător al diverselor instituțiuni de drept comercial.

Pentru a învedere bogăția documentară cuprinsă în lucrarea sa, e suficient să ne aruncăm ochii asupra indicilor dela finele lucrării, asupra autorilor și izvoarelor de drept utilizate, neomițând nimic din ceea ce ar fi putut interesa un studiu comparat al dreptului comercial și o expunere teoretică complectă asupra principiilor și normelor care diriguiesc instituțiunile noastre de drept comercial.

Iată considerațiunile pentru care, deși autorul în prefață califică lucrarea sa drept un manual, noi ne permitem a-l contrazice, susținând că lucrarea este un tratat de drept comercial comparat.

Lucrarea întregă va cuprinde 2 volume:

Primul volum, cuprinde în aproape 900 pagini, partea generală și obligațiunile comerciale, iar volumul 2 va trata despre societăți și titluri de credit.

Volumul I, în partea generală, după o incursiune în domeniul istoric al comerțului, tratează despre ideea de comerț în general și izvoarele dreptului comercial.

Trecând la partea specială a dreptului comercial, autorul se ocupă în primul rând despre condițiile ce se cer în diversele legislațiuni pentru a fi comerciant și despre capacitatea de a face comerț; în legătură firească și directă cu capitolul care se ocupă despre comercianți, autorul tratează în mod dezvoltat despre fondul comercial și elementele lui componente.

O deosebită importanță acordă autorul numelui comercial, mărcii comerciale și concurenței neloale, insistând în deosebi asupra regimului firmelor în diversele țări prin comparație cu regimul în vigoare la noi instituit prin legea firmelor.

În sfârșit o atenție deosebită acordă auxiliarelor comercianților, expunând cu un lux de date doctrinare, modul cum sunt reglementate în alte țări raporturile dintre acești auxiliari și comercianții pentru care depun activitatea lor.

Al doilea capitol al părții speciale, tratează despre importanta materie a obligațiunilor comerciale.

După o documentată și interesantă expunere asupra obligațiunilor comerciale în dreptul englez, francez, german și italo-românesc, pășește la examinarea diverselor contracte speciale:

Astfel începe cu vânzarea, analizând regimul juridic la care e supusă în sistemele diverselor țări. Tot aci se ocupă despre burse, târguri, și bănci și operațiunile lor, insistând mai ales asupra importanțelor operațiuni de bancă și în deosebi asupra operațiunilor de credit.

Apoi examinează pe rând gajul, comisionul, mediațiunea, transportul, drepturile de autor, de inventator și în sfârșit contractul de asigurare.

Regretăm că spațiul restrâns nu ne îngăduie să procedăm la examinarea amănunțită a diverselor capitole din lucrarea d-lui Hacman, nădăjduim că aceasta o vor face distinșii comercialiști care se vor ocupa mai deaproape de valoroasa lucrare a profesorului dela Cernăuți, căci desigur multe păreri profesate de autor sunt contestabile și deci vor stârni discuțiuni, sau vor fi combătute.

Incheiem aducând elogii autorului pentru competența desăvârșită de care dă dovadă și puterea remarcabilă de a pătrunde și rezolva cele mai delicate și controversate probleme.

O singură observațiune avem de făcut asupra modului cum este întocmită lucrarea, și anume o oarecare lipsă de sistematizare a materiilor ca și aranjarea tehnică a paragrafelor, titlurilor, capitolelor, ceea ce îngreutăză întrucâtva consultarea lesnicioasă a tratatului d-lui Hacman.

Însă aceste lipsuri, care privesc numai structura și modul de întocmire a lucrării, nu știrbesc nimic din autoritatea și valoarea ei în fond.

Nădăjduim că autorul va ține seamă de aceste observațiuni cu ocazia celei de a doua edițiune pe care o prevedem și o dorim, recomandăm cu toată căldura juriștilor și cercetătorilor pe ogorul dreptului comercial, tratatul de mare valoare juridică a d-lui Hacman.

E. CRISTOFORIANU

Avocat

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUST. S. I-a
ședința dela 26 Noembrie 1928

Președinția D-lui EM. MICLESCU Președinte

Decizia No. 2508

Victoria Căp Staniu cu Constanța Mateescu

Imobil supus uzufructului. Reparațiuni puse de lege în sarcina uzufructuarului. Neefectuare. Daune aduse unui imobil vecin. Numai uzufructuarul este obligat a le repara. Art. 545 și 998 și urm. c. c.

In cazul când la un imobil supus unui uzufruct nu s'au adus de uzufructuar reparațiunile pe cari art. 545 c. c. le pune în sarcina sa și, din acest motiv, s'au adus stricăciuni la un imobil vecin, răspunzător de daune este uzufructuarul imobilului, nu nudul proprietar întrucât legea consideră atât pe nudul proprietar, cât și uzufructuar ca titulari de drepturi deosebite, cărora le corespund și obligațiuni deosebite, iar pentru obligațiunile puse în sarcina uzufructuarului numai el este răspunzător.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l Cons. T. Magheru, pe d-nii av. G. Anghelescu, N. Andrițoiu și V. Anghelovici în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-l av. Racoviceanu în combateri și

Deliberând,

Asupra recursului de față:

Având în vedere că, prin deciziunea atacată Curtea de fond confirmă sentința prin care Tribunalul condamnă pe recurentă și pe Ferdinand Lazukowsky, ca nuzi proprietari cum și pe Mircea Petrescu ca uzufructuar al imobilului din str. Baterilor No. 21, București, să plătească în mod solidar intimătei Constanța

Mateescu sub titlu de daune, suma de 40 000 lei pentru stricăciunile ce i-au adus la imobilul ei.

Că, pentru a decide astfel, Curtea de fond, constată, în ce privește chestiunile deduse în discuțiune prin prezentul recurs că, din expertiza făcută în cauză se stabilește stricăciunile invocate de intimăta Constanța Mateescu, cuantumul lor și împrejurarea că, ele au fost produse prin spargerea conductelor de apă și a înfundării closetelor de la imobilul părâților.

Că, motivează această instanță faptele cari au provocat degradările imobilului intimătei sunt imputabile atât nuzilor proprietari, cât și uzufructuarilor, și, în conformitate cu disp. art. 998 și 1003 c. c., dâșii sunt solidari răspunzători de ele; că, susținerea recurentei, că conf. art. 545 c. c., numai uzufructuarul Mircea Petrescu ar putea fi obligat la daune, este cu desăvârșire neîntemeiată și eronată în drept, acest text, de lege neputând fi aplicat atunci când un uzufructuar prin fapta sa și a proprietarilor săi, ar cauza daune unui terțiu asupra unui imobil cum este cazul în speță.

Văzând motivele I și II de casare astfel formulate:

„I. Violarea și greșita interpretare a art. 545 cod. civ.

„Într'adevăr, citatul text de lege pune principiul, desigur între părți, că uzufructuarul are obligațiunea reparațiunilor de întreținere, iar nudul proprietar a reparațiunilor mari ale imobilului.

„Pentru preciziune, art. 546 definește încă mai de aproape, ce se înțelege prin reparațiuni mari, punând principii cu totul deosebite de cele d'n art. 1447 cod. civ., unde se vorbește de reparațiunile ce incumbă locatarului, în opunere cu cele ce sunt în sarcina proprietarului, și cu care principii s'a făcut poate confuzie.

„Ori în speță, era vorba de nefacerea unor reparațiuni la conductele de apă, din cauza lipsei căror reparațiuni, s'au produs, zice-se, daune imobilului vecin, proprietate a reclamantei. Este deci învederat greșit modul de a vedea al Onor. Curții de Apel, care socotește, în opoziție cu textul clar al art. 545 complectat cu art. 546 cod. civ., că reparațiile mici și de întreținere, constând în întreținerea în bună stare de funcționare a instalațiunilor de apă și sanitare, incumbă nudului proprietar.

„Este de asemenea bine înțeles că aceluiaș, dintre nudul proprietar și uzufructuar, căruia îi incumbă față de celalt facerea unui anume fel de reparațiuni, îi incumbă și răspunderea față de terțile persoane, pentru daunele provocate pentru nefacerea acelor reparațiuni. Prin urmare, dacă reparațiunea și întreținerea în bună stare a instalațiunilor de apă și sanitare incumbă neîndoios uzufructuarului, tot lui, îi incumbă și răspunderea față de reclamantă pentru nefacerea lor.

„De altminteri, în speță, eu nu sunt decât nudă proprietară eventuală, — condiționată fiind această calitate de lipsa unor urmași ai actualului uzufructuar Mircea Petrescu, — ceea ce am arătat Curței de Apel”.

Considerând că în principiu, proprietarul unui imobil este răspunzător de daunele pe care le cauzează altui imobil vecin prin neglijență în întreținerea propriului său imobil.

Că în specie este netăgăduit, și bine stabilit prin expertiza făcută în cauză că datorită lipsei de întreținere al unor conducte de apă aparținând imobilului din str. Bateriilor No. 21, a cărui nudă proprietară este Victoria Lazukowsky căsătorită Căp. Staniu sau produs însemnate stricăciuni la casa vecină a reclamantei Constanța Mateescu; că însă imobilul Lazukowsky

fiind afectat de un uzufruct al cărui titular este Mircea Petrescu, reclamanta Constanța Mateescu a introdus acțiunea sa în daune atât în contra nudului proprietar cât și în contra uzufructuarului, cerere care a fost admisă de ambele instanțe de fond.

Având în vedere că atât nudul proprietar cât și uzufructuarul sunt titulari de drepturi reale deosebite; că în raporturile dintre ei, art. 545 cod. civ., reglementează în sarcina cui cade efectuarea reparațiilor unui imobil afectat de uzufruct, principiul pe care se întemeiază legea, fiind că nudul proprietar are interes ca imobilul să i se poată înfăptui la stingerea uzufructului în stare de a fi folosit de el, iar uzufructuarul ca imobilul să nu se deprecieze prin vetustate, astfel în cât să nu se poată bucura de folosință. Că pe aceste considerațiuni legea pune marea reparațiuni în sarcina nudului proprietar, iar cele de întreținere în cea a uzufructuarului, afară de cazul când lipsa de întreținere ar fi pricinuit ea însăși necesitatea marilor reparațiuni.

Că odată aceste principii lămurite este cert că fiecare din acești doi titulari de drepturi, pot în exercițiul drepturilor lor, să cauzeze o daună în averea unui imobil vecin, fie făcând lucrări dăunătoare, fie omițând de a face pe acele ce incumbă fiecăruia din ei pentru a feri imobilul vecin de stricăciuni și în specie s'a omis a se face la timp reparațiunile necesare, ceea ce a dat loc la degradațiunile de care se plânge proprietara Constanța Mateescu.

Având în vedere că din expertiza făcută în cauză reiese cu certitudine că acele degradațiuni care au permis infiltrarea umezei la peretele caselor Constanței Mateescu sunt datorite numai lipsei de întreținere a conductelor de apă de la proprietara Lazukowsky;

Că conf. art. 545 cod. civ., fiind vorba de reparațiuni de întreținere, acestea cădeau în sarcina uzufructuarului iar nu în cea a nudului proprietar, că dar uzufructuarul Mircea Petrescu care se folosește de imobil avea și îndatorirea facerii acestor reparațiuni de întreținere pe care nefăcându-le la timp, este în culpă și prin urmare conform art. 998 cod. civ., el singur este dator să repare degradațiunile aduse la imobilul vecin prin neglijența sa.

Că numai prin o greșită interpretare a art. 545, 998 și 103 cod. civ., Curtea de Apel a putut pune și în sarcina nudului proprietar obligațiunea de a repara stricăciunile imobilului reclamante Constanța Mateescu, deoarece acele stricăciuni nu provin din culpa nudului proprietar, adică nu sunt consecința neefectuării acelor reparațiuni pe care legea le pune în sarcina lor.

Că precum s'a spus mai sus, nudul proprietar și uzufructuarul sunt titulari de drepturi deosebite cărora corespund și obligațiuni deosebite.

Că întrucât reparațiunile de întreținere sunt puse de lege numai în sarcina uzufructuarului, acesta singur poate fi răspunzător de daunele ce au rezultat din neefectuarea lor, fiind că acel ce cauzează prin culpa sa o păgubire în averea altuia este dator s'o repare, iar nudul proprietar, căruia nu se poate imputa nici o culpă, nu poate fi obligat de culpa altuia.

Că dar motivul I de casare fiind întemeiat recursul Victoriei Lazukowsky-Staniu este întemeiat; iar asupra fondului însuși, întrucât este vorba numai de aplicarea legii la fapte ce nu sunt contestate și care nu au nevoie de vreo nouă examinare a elementelor de probațiune, urmează ca acțiunea Doamnei Constanța Mateescu îndreptată contra Victoriei Lazukow-

sky căsătorită Căp. Staniu prin petiția înregistrată la prima instanță să fie în totul respinsă.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul ca-sează și, evocând fond, respinge acțiunea, etc.

NOTĂ

I) CONSIDERAȚIUNI GENERALE ASUPRA CULPEI, REGLEMENTATE DE ART. 1002 C. CIV.

În culpa reglementată de art. 1002 c. c., responsabilitatea se întemeiază pe o prezumțiune de neglijență, consistând în lipsa de întreținere a imobilului.

Prezumțiunea aceasta este arbitrară și fictivă, de oarece ea nu cade asupra aceluia care a construit imobilul, ci asupra proprietarului, a cărui vină se poate cu atât mai puțin concepe, cu cât, în unele cazuri, el dobândind imobilul de la altul, este strein în fapt de orice vină provenită din cauza construcțiunei defectuoase.

Spre a se ajunge la o explicațiune plauzibilă a responsabilității, ce incumbă proprietarului imobilului, unii autori au dat ca fundament juridic al acestei responsabilități faptul că din momentul ce o persoană are foloasele întrebuințării unui patrimoniu, trebuie să suporte și riscurile cauzate terților prin această întrebuințare. (Matei Cantacuzino, *Elementele Dreptului Civil*, p. 436, no. 522; Trib. Brăila, II, 1 Nov. 1919, *Dreptul* no. 19 din 1920; Cas. I, 379 din 1907, *Buletin* pe 1907, p. 1691 și Hamangiu și Georghian, *Codul civil anotat* vol. II art. 1002, no. 4).

Teoria, potrivit căreia responsabilitatea proprietarului se întemeiază pe o prezumțiune de culpă, a dus în jurisprudență la soluțiunea că proprietarul nu mai are nici o răspundere, atunci când el nu a recepționat încă imobilul de la arhitectul, care l-a construit sau când imobilul, având nevoie de reparațiuni, este pus sub exclusivă supraveghere a antreprenorului sau arhitectului. (C. Apel Lyon, 2 Ian. 1863, *Dall. P.*, 1863, II, p. 199; C. Apel Nancy, 10 Nov. 1900, *Dall. P.*, 1901, II, p. 417; Cas. fr. req. 2 Aug. 1897, *Dall. P.*, 1897, I, p. 612; Aubry et Rau, *Cours de Droit civil fr.* ed. 5-a, VI, p. 436; Laurent, *Principes de Droit civil*, XX, no. 643; Baudry-Lacantinerie et Barde, *Des Obligations*, ed. 3-a IV, no. 2961; Huc, *Commentaire Théorique et Pratique du Code Civil*, VIII, on. 457).

În dreptul roman, proprietarul unui imobil, ce amenință să se dărâme, putea fi constrâns, de vecinul expus pericolului, să iea, pe cale de stipulațiune, angajamentul acestuia de a repara dauna. (*Cautio damni infecti*).

Această creațiune a dreptului pretorian a fost determinată de faptul că, în sistemul dreptului roman, proprietarul imobilului ruinat nu avea altă obligațiune față de vecinul său decât numai pe aceea de a-i abandona materialele rămase pe teren în urma prăbușirii.

Dreptul civil de azi a suprimat această instituție (*cautio damni infecti*), stabilind în persoana proprietarului un caz de responsabilitate obiectivă, inerență calității sale de stăpân.

Deși acțiunea *damni infecti* nu a mai supraviețuit în dreptul civil modern, totuși nici un principiu de drept nu se opune ca vecinul, amenințat de ruina unui imobil aflat în stare de degradare, să ceară justiției dărâmarea, adică încetarea turburării dreptului său de folosință și proprietate.

În dreptul modern, numărul acțiunilor, ca și al contractelor, nefiind limitat, urmează că oricărei facultăți subiective și oricărui drept obiectiv îi corespunde o acțiune, de oarece acțiunea nu este altceva decât fața dinamică a dreptului. (C. Apel București, I, 11 Februarie 1920, *Dreptul* no. 4 din 1921 și *Pandectele Române*, 1922, III, p. 18; Judecătoria ocol. Târgoviște, 17 Dec. 1924, *Curierul Judiciar* no. 8 din 1924).

După concepțiunea unei bune părți din doctrină, însă, vecinul amenințat, prin ruină imobilului proprietarului vecin, nu are nici un drept în contra acestuia. Partizanii acestei soluții trag principalul lor argument din lucrările preparatorii ale codului Napoleon din care ar rezulta că legiuitorul în mod intenționat n'a pomenit de acest drept pe care l-ar avea terții amenințați de ruina clădirii unui vecin. (C. Apel Bruxelles, 17 Martie 1825, Dalloz, *Répertoire*, V. *Responsabilité* no. 767; Aubry et Rau, op. cit., ed. IV, vol. IV, no. 448, p. 773, text și nota 18; Laurent, op. cit., XX no. 646; Huc, op. cit., VIII, no. 456; Planiol, *Traité élém. dr. civ.*, ed. 5, II, no. 926; Baudry-Lacantinerie et Barde, op. cit., IV, no. 2965 vezi și *De la responsabilité civile* de Gardenat et Ricci no. 62 p. 613).

Dacă se admite că art. 1002 c. c. cuprinde numai o prezumțiune de culpă, în acest caz, trebuie să conchidem că dacă ruina edificiului este datorită unui caz de forță majoră, cum ar fi, de exemplu, un uragan, o inundație, un cutremur de pământ, un bombardament, etc. și dacă imobilul ar fi fost construit după toate regulile tehnice și întreținut în mod normal, proprietarul imobilului ar trebui exonerat de orice vină. (Baudry-Lacantinerie et Barde, *Des Obligations*, ed. 3-a, IV, no. 2850 și urm., p. 534 și urm.; Huc, *Commentaire Théorique et Pratique du Code Civil*, VIII, no. 454; C. Apel Toulouse, 25 Mai 1892, *Dall. Per.*, 1893, II, p. 14; Cas. fr. req., 28 Febr. 1899, *Dall. P.*, 1899, I, p. 228).

Dacă, însă, responsabilitatea are un caracter obiectiv, fiind inerență calității de proprietar și existând indiferent de orice culpă, în acest caz, proprietarul imobilului răspunde chiar în caz de forță majoră, pentru motivele arătate deja mai sus.

Sistemul, care exclude responsabilitatea proprietarului atunci când împrejurările de fapt înlătură prezumțiunea de culpă, admite această exonerare de răspundere numai dacă proprietarul nu are

nici o vină, adică dacă imobilul său a fost construit și întreținut în condițiuni normale, și dacă el nu a neglijat precauțiunile tehnice elementare ce puteau înlătură sau atenua efectele forței majore. (Baudry-Lacantinerie et Barde, *Des Obligations*, ed. 3-a, IV, no. 2959; Huc, op. cit., p. VIII, no. 454; C. Apel Toulouse, 25 Mai 1892, *Dall. P.*, 1893, II, p. 14; Cas. fr. req. 28 Febr. 1899, *Dall. P.*, 1899, I, p. 228. A se vedea și jurisprudențele citate mai jos cu privire la dărâmarea provenită prin forță majoră).

Planiol contestă că art. 1002 c. c. ar cuprinde vre-o prezumțiune de culpă, de oarece, după cum rezultă din cuprinsul textului, responsabilitatea proprietarului nu este angajată decât numai atunci când a fost din parte-i o lipsă de întreținere sau când imobilul prezintă vicii de construcțiune, ceea ce arată că reclamantul trebuie să dovedească una din aceste împrejurări, cari condiționează admisibilitatea acțiunii. Planiol, *Traité Élémentaire Droit Civil*, ed. 3-a, II, no. 925; Cas. I, no. 379 din 1907, *Buletin* pe 1907, p. 1691 și Hamangiu și Georgean, op. cit. art. 1002, no. 2; Cas. fr. req. 18 Mai 1909, *Dall. P.*, 1909, I, p. 461; Cas. fr. civ. 16 Iulie 1903, *Dall. P.*, 1904, I, p. 83; C. Apel Douai, 16 Dec. 1896, *Dall. P.*, 1900, V, p. 586; Planiol, notă în *Dall. P.*, 1907, II, p. 97).

Responsabilitatea proprietarului intrând în funcțiune din momentul ce reclamantul face dovada fie a lipsei de întreținere fie a viciului de construcțiune, nu trebuie să înțelegem, prin aceasta, că proprietarul nu are dreptul să stabilească că imobilul a fost bine întreținut și că nu avea nici un viciu de construcțiune. Aceea ce este interzis proprietarului este numai combaterea răspunderei sale, în cazul când lipsa de întreținere sau viciul de construcție au fost stabilite de reclamant. (Baudry-Lacantinerie et Barde, op. cit., IV, no. 2959)

În adevăr, din momentul ce reclamantul a dovedit lipsa de întreținere sau viciul de construcțiune, proprietarul răspunde în temeiul simplei sale calități de proprietar, responsabilitate care este streină oricărei noțiuni de culpă și care îi ridică orice posibilitate de a se apăra în sensul că nu a cunoscut starea reală a imobilului sau că i-a fost imposibil de a împiedica ruina. (Planiol, op. cit., no. 925; Baudry-Lacantinerie, *Précis de Droit Civil*, ed. 9-a, II, no. 680; Cas. fr. civ. 19 April 1887, *Dall. P.*, 1898, I, p. 27; Baudry-Lacantinerie et Barde, *Des obligations*, IV, no. 2959; Planiol, op. cit., ed. 8-a, II, no. 924; Colin et Capitant, *Cours Element, Dr. Civ. Fr.*, ed. 3-a, p. 399).

II) SFERA APLICAȚIUNEI ART. 1002 C. CIV. DE-TERMINAREA JURIDICĂ A NOȚIUNEI „RUINĂ”

Aplicațiunea art. 1002 c. c. este limitată numai la imobile. Deci, numai proprietarii caselor și construcțiilor vor fi supuși acestei responsabilități și numai pentru cazul ruinei imobilului, adică a dărâmării sale, iar nu și atunci când ruina este rezultatul

unui incendiu, determinat de un viciu inițial de construcțiune.

În ce privește principiul că art. 1002 rămâne aplicabil numai proprietarilor de case și construcțiuni, dărâmate prin lipsa de întreținere sau din cauza unui viciu de construcțiune, vom cită o deciziune a Înaltei noastre Curți prin care s'a hotărât că cumpărătorul unui imobil nu poate fi condamnat la daunele cauzate unui proprietar vecin prin faptul că proprietarul anterior a ridicat nivelul terenului. Această ipoteză, cât și ipoteza citată mai sus când ruina este provocată de un incendiu rămân guvernate de principiul responsabilității generale, formulat de art. 998 c. c., potrivit căruia orice faptă a omului, care cauzează altuia un prejudiciu obligă pe acela din a cărui greșeală s'a ocazionat a-l repara. (Cas. rom. I, no. 108 din 1905, *Buletin* pe 1905, p. 273; Planiol, *op. cit.*, no. 924; Cas. fr. civ. 13 Iulie 1903, *Dall. P.*, 1903, I, p. 507).

În ce privește determinarea juridică a noțiunii de *ruină*, s'a decis că trebuie să se înțeleagă nu numai dărâmarea totală, ci și orice degradațiune, care a adus o vătămare imobilului vecin. (Cas. I, 379 din 1907 p. 1691 și Hamangiu și Georgean, *op. cit.*, art. 1002, no. 3).

III) CAZURI DE APLICAȚIUNE PRACTICĂ A RESPONSABILITĂȚII PRĂVĂZUTE DE ART. 1002 C. CIVIL

La rigoarea responsabilității proprietarului, jurisprudența a dus un echitabil temperament, în sensul că atât viciul de construcțiune cât și lipsa de întreținere trebuiesc analizate și interpretate în legătură cu destinațiunea și uzul normal al clădirii, astfel încât dacă ruina este rezultatul unei întrebuițări abuzive a imobilului din partea unei persoane, pentru care proprietarul nu este răspunzător civilmente, în acest caz el este apărat de răspundere. (Tr. civ. Tarbes, 4 Ian. 1897, *Dall. P.* 1900, II, p. 265; Tr. civ. Seine, 30 April 1910, *Dall. P.* 1911, V, p. 20).

Referindu-ne la cele spuse mai sus despre cazul dărâmării prin forță majoră, vom arăta că s'a decis că, chiar atunci când dărâmarea imobilului a survenit printr'un caz de forță majoră, proprietarul răspunde, totuși, atunci când a fost din parte-i o culpă, fără de care forța majoră nu ar fi produs ruina și nu ar fi putut astfel cauză o pagubă proprietarului vecin cum ar fi, de exemplu, în cazul prăbușirii, în urma trăznetului, a unui coș de fabrică, ce nu fusese prevăzut cu paratrăznet, cu toate că, prin înălțimea și construcțiunea sa, trebuia să aă tragă trăznetul și care putea fi construit într'o pozițiune în care prăbușirea nu ar fi putut să ocazioneze nici o pagubă proprietarilor vecini. (Cas. fr. civ. 1 Febr. 1893, *Dall. P.* 1893, I, p. 181; Cas. fr. req. 4 Iulie 1905, *Dall. P.* 1906, p. 245).

S'a decis că proprietarul răspunde și atunci când a închiriat imobilul, având, însă, dreptul să cheme în garanție pe locatarul care a provocat ruina din

cauza neexecutării reparațiilor locative, ce cad în sarcina sa. (Cas. fr. req. 4 Iulie 1905, *Dall. P.* 1906, I, p. 245; Planiol, notă în *Dall. P.* 1907, II, p. 97).

Această responsabilitate paralelă a proprietarului și locatarului are o strânsă afinitate cu speța judecată de Casație. Vom reveni asupra ei mai jos în capitolul referitor la analiza critică a speței.

Responsabilitatea proprietarului unei clădiri, poate fi invocată de toți terții, cari au suferit o pagubă pricinuită de ruina sa, când această pagubă a survenit din lipsa de îngrijire sau dintr'un viciu de construcțiune. (C. Apel Pau, 6 Ianuarie 1898 citat în *De la responsabilité civile*, Gardenat-Ricci, vol. 4, p. 611 no. 36).

Prin terți, se înțeleg toți aceia care nu sunt ținuți prin nici un contract de proprietarul clădirii.

Astfel, vecinii și trecătorii lezați au dreptul să invoace în contra proprietarului art. 1002 c. civil. (Cas. 23 Februarie 1897, Sirey 1898, I, p. 65; Laurent, *op. cit.* XX, no. 644; Aubry et Rau, *op. cit.* ed. V-a, IV, 448, p. 772; vezi și *De la responsabilité civile* de Gardenat et Ricci, vol. IV, no. 37, p. 611 cu trimiteri la doctrină).

Art. 1002 c. c. nu se aplică, atunci când există o convențiune între partea lezată și proprietarul imobilului.

În acest caz, responsabilitatea se stabilește după clauzele contractului. (Laurent, *op. cit.* XX, no. 644; Aubry et Rau, *op. cit.* ed. 4-a, IV, no. 448, p. 772; vezi și *De la responsabilité civile* de Gardenat et Ricci, no. 38 p. 611).

Garanția ce se dă locatarilor, când imobilul ce ocupă a căzut în ruină, se apreciază după principiile care guvernează contractele de închiriere și nu după art. 1002 c. civil. (C. Apel Paris, 17 Ian. 1905, Sirey et Pandectes francaises, 1905, II, p. 301; *Dall. P.* 1907, 2, p. 97; C. Apel Lyon, 23 Oct. 1925 citat în Gardenat și Ricci, *op. cit.* no. 39, p. 611; Sourdat, *Responsabilité*, II, no. 1458; Aubry et Rau, *op. cit.* IV, no. 448; text și notă 14, p. 772; Laurent, *op. cit.* XX, no. 644; Contra: Planiol în nota din *Dall. P.* 1907, 2, p. 97; Cpr. nota Jossierand în *Dall. P.* 1904, 2, p. 257).

Persoanele ce se găsesc într'un imobil în momentul prăbușirii și care nu sunt legate de proprietar prin nici un contract — de ex. spectatorii unui spectacol public organizat de către chiriașii imobilului — pot invoca în contra proprietarului, principiile art. 1002 c. civil. (Cas. 23 Febr. 1897, Sirey et Pand. fr. 1898, I, p. 65; C. Apel Pau, 6 Ian. 1898; *Dall. P.* 1900, 2, p. 265; Gardenat et Ricci, *op. cit.* no. 41 p. 611).

Uzufructuarul sau uzuarul, pot invoca art. 1002 c. civ. contra proprietarului clădirii atunci când ruina provine dintr'un viciu de construcție sau dintr'un viciu al solului. (Sourdat, *op. cit.* II, no. 1459 și 1460; Gardenat et Ricci, *op. cit.* no. 42 p. 611).

Singur proprietarul este responsabil față de terți de paguba cauzată prin ruina clădirii sale. (Laurent,

op. cit. XX, no. 640; Aubry et Rau, *op. cit.* IV, p. 772 text și notă 15; Gardenat et Ricci, *op. cit.* no. 45 p. 612).

Atunci când proprietarul este urmărit de un terțiu lezat de ruina clădirii sale, el nu poate fi exonerat abandonând terțiului materialul construcției. (Sourdat, *op. cit.* II, no. 1463; Gardenat et Ricci, *op. cit.* no. 44 p. 611).

IV) ANALIZA CRITICA A SPEȚEI

În speță, Înalta Curte apără pe proprietarul imobilului de obligațiunea de a plăti daune, sub cuvânt că imobilul era supus unui drept de uzufruct și că degradațiunile provocate imobilului vecin au provenit din cauza neexecutării reparațiilor de întreținere, cari, conform art. 545 c. civ., cad în sarcina uzufructuarului, iar nu din cauza marilor reparațiuni, ce cad în sarcina proprietarului.

Din principiul că nudul proprietar și uzufructuarul sunt titulari de drepturi distincte, Înalta Curte trage concluziunea că fiecare dintre ei răspunde de daunele cauzate prin nefacerea reparațiilor ce incumbă fiecăruia și că, astfel fiind, proprietarul nu poate răspunde de niște daune ocazionate de lipsa reparațiilor de întreținere, pe cari legea le pune în sarcina uzufructuarului.

Nu împărtășim soluțiunea Înaltei Curți.

Chestiunea reparațiilor de întreținere și a marilor reparațiuni este o problemă contractuală internă, inerentă raporturilor dintre nudul proprietar și uzufructuar pentru a se determina cari sunt obligațiunile fiecăruia în raport cu conservarea substanței și folosinței normale a imobilului supus uzufructului.

Repartițiunea și determinarea acestor obligațiuni de întreținere nu poate, însă, influența și altera întru nimic dreptul terțelor persoane, de a regresă contra nudului proprietar în temeiul principiului de responsabilitate obiectivă, inerent calității sale de proprietar, iar în contra uzufructuarului în baza unui fapt al său, care este o culpă *in omittendo* și care intră cu acest titlu în cadrul art. 998 c. civ.

Înalta Curte acordă proprietarului o imunitate care, după părerea noastră este discutabilă în drept.

Soluțiunea Curței de fond, care obligase solidar pe nudul proprietar și pe uzufructuarul să plătească daunele cauzate proprietarului vecin, ne pare a fi cea juridică.

Doctrina, după cum am arătat deja mai sus, este în acelaș sens, arătând că dacă imobilul ruinat este supus unui drept de uzufruct, proprietarul rămâne mai departe răspunzător, cu rezerva dreptului său de a regresă contra uzufructuarului, în cazul când ruina provine din nefacerea reparațiilor ce incumbă acestuia, sau dacă uzufructuarul nu l-a înștiințat de starea rea, în care se găsește imobilul, ori dacă s'a opus la efectuarea lucrărilor necesare. (Laurent, *op. cit.* XX, no. 640; Aubry et Rau, *op. cit.* ed. 5-a,

VI, p. 434; Baudry-Lacantinerie et Barde, *op. cit.* IV, no. 2957; Huc, *op. cit.* VIII, no. 454).

Vecinul al cărui imobil a suferit degradațiuni, se poate îndreptă cumulativ, atât contra proprietarului cât și contra uzufructuarului, potrivit celor arătate mai sus.

Dacă, însă, ruina este provenită din cauza unei culpe a vecinului, acesta pierde dreptul la daune. (C. Apel Paris, 17 Ian. 1905, *Dall. P.* 1907, II, p. 97; Baudry-Lacantinerie et Barde, *op. cit.* IV, no. 2959).

În cazul când, fie uzufructuarul, fie proprietarul a plătit întreaga sumă reclamată cu titlu de daune, chestiunea se regulează după aceleași norme credem ca și acele adoptate de doctrină între coproprietarul imobilului dărâmat, când acela care a făcut plata poate cere de la ceilalți partea lor contributivă la plata daunei, plata pe care ei nu o pot refuza decât numai atunci când coproprietarul care a făcut plata este singur și exclusiv răspunzător de ruina imobilului. (Baudry-Lacantinerie et Barde, *op. cit.* IV, no. 2963).

În speță, proprietarul unui imobil având de suportat daune la proprietatea sa, prin faptul că neîntreținerea conductelor de apă la un imobil vecin a determinat infiltrațiuni și umezeală în zidurile clădirii, a pornit un proces de daune conf. art. 1002 c. civil chemând în instanță atât pe proprietarul vecin cât și pe uzufructuarul imobilului, datorită căruia s'au produs degradările.

Ambele instanțe de fond au admis acțiunea atât contra proprietarului cât și contra uzufructuarului.

Proprietarul imobilului făcând recurs și susținând că stricăciunile sunt un rezultat al lipsei reparațiilor de întreținere ce conform art. cad în sarcina uzufructuarului, Înalta Curte a admis recursul, scutindu-l de orice răspundere și obligând, prin evocarea fondului, pe uzufructuar să suporte, singur, plata daunelor.

E adevărat că s'a decis în jurisprudență că proprietarul vecin, al cărui imobil a suferit stricăciuni, se poate adresă direct contra persoanelor cari au cauzat prejudiciul, dar aceasta nu însemnează că el pierde sau că nu are dreptul de a regresă contra proprietarului în temeiul principiilor expuse mai sus. (Cas. fr. req. 12 Febr. 1845, *Dall. P.* 1845, I, p. 159).

Proprietarul chemat în procesul de daune poate la rândul-i formulă o acțiune de chemare în garanție contra constructorului, arhitectului, vânzătorului, ca și contra uzufructuarului. (Cas. fr. civ. 19 April 1887, *Dall. P.* 1888, I, I, p. 27; C. Apel Toulouse, 25 Mai 1892, *Dall. P.* 1893, II, p. 14; Cas. fr. req. 28 Febr. 1899, *Dall. P.* 1899, I, p. 228; C. Apel Poitiers, 29 Ian. 1900, *Dall. P.* 1907, I, p. 436; Laurent *op. cit.* XX, no. 640; A se vede și trimiterile la doctrina streină și română din *Codul Civil Adnotat de Hamangiu și Georgean*, II, art. 1002, p. 534).

CURTEA DE APPEL BUCUREȘTI S. III

Audiența dela 1 Februarie 1930

Președinția D-lui N. RACOVICIANU, Consilier

Virgiliu Grideanu și alții cu Filip Ciorapciu

Decizia Civilă No. 19

Perimare. Cerere insuficient timbrată. Depunerea taxelor datorate și amenda la al doilea termen de înfățișare. Valabilitate. Art. 42 alin 2 și 4 legea timbrului.

Cerere de perimare semnată de avocat. Nealăturarea procurei. Prezentarea ei la termen certificată de avocat la o dată anterioară. Valabilitate. Art. 3 alin. 2 legea accelerării. Afacere judecată ca comercială la prima instanță. Ne invocarea incompetenței. Nu se mai poate invoca ca instanță de perimare. Art. 257 pr. civ. și 903 c. com.

1. Cerințele art. 42 alin 2 și 4 din legea timbrului sunt satisfăcute dacă reclamantul într-o cerere de perimare insuficient timbrată depune la al doilea termen de înfățișare taxele datorate plus amenda cuvenită.

2. Cererea de perimare introdusă de un avocat în numele părții fără să fi alăturat la ea și procura cu data certă, este valabilă, potrivit art. 3 alin 2 din legea accelerării, dacă la termenul de înfățișare se prezintă procura datată anterior și certificată de avocatul care a introdus acea cerere de perimare.

3. Când o afacere s'a angajat la prima instanță ca comercială și nu s'a ridicat acolo incidentul de incompetență nu se mai poate invoca acest incident în instanța de perimare.

S'au ascultat d-l avocat D. I. Vogel din partea reclamantilor în cererea de perimare și d-l avocat G. Petrovici din partea intimatului Ciorapciu.

Curtea deliberând,

Având în vedere că d-lor: Virgiliu Grideanu, Vintilă Grideanu, Victoria Grideanu, Maria Raucher cu autorizația soțului său Ștefan Raucher, Libertatea Grideanu și Rozalia Grideanu, aceasta în calitate de tutoare legală a minorei sale fiice Ileana (Elena), prin petițiunea înregistrată la No. 11.596 din 1 August 1929, au cerut în calitate de moștenitori rezervatari ai defunctului Gheorghe Grideanu, să se declare perimat apelul făcut de Filip Ciorapciu în contra sentinței comerciale cu No. 1492 din 928 a Trib. Ilfov s. II com.

Că prin această sentință Tribunalul a admis în parte acțiunea intentată de Gheorghe Grideanu — autorul reclamantilor în cererea de perimare — și a obligat pe părătul Filip Ciorapciu al cărui apel se cere a se perimă — să dea în natură reclamantului una mie cinci sute optsprezece sticle cu vin spumos sau în caz contrariu să-i plătească valoarea lor una sută douăzeci și una mii patru sute patruzeci, cum și de a-i restitui patru butoaie mai mari de stejar marca G. G., sau a-i plăti valoare lor suma de 20.000 (douăzeci mii) lei plus trei mii lei cheltueli de judecată.

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar.

Având în vedere că Filip Ciorapciu — intimatul — al cărui apel se cere a se perimă, a ridicat trei incidente, astfel cum sunt desvoltate în practica acestei sentințe și care în rezumat sunt următoarele: 1) 1) Că cererea de perimare este insuficient timbrată și deci urmează a fi anulată; 2) Că este semnată pentru reclamantii ca procurator de d-l avocat D. I. Vogel, dar nu s'a alăturat o procură cu dată certă, așa că cererea de perimare are a fi respinsă ca făcută de niște persoane fără calitate și 3) Că în fond, cererea este neîntemeiată, pe motiv că afacerea asupra căreia s'a dat sentința menționată, este de natură civilă, iar nu comercială, în care caz termenul de perimare este de 2 ani.

In ce privește primul incident de netimbrarea apelului:

Având în vedere că în adevăr pe cererea de perimare sunt lipite timbre mobile numai de 11 lei, pe când conform le-

gei timbrului, cererile de perimare sunt supuse la taxa timbrului de 264 lei.

Având în vedere că astăzi este al doilea termen de înfățișare și cum reclamanții au depus în instanță atât taxele datorite cât și amenda cuvenită în total 792 lei, Curtea găsește că sunt îndeplinite dispozițiunile art. 42 al. 2 combinat cu al. 4 din legea timbrului, așa că acest incident urmează a fi respins.

In ce privește al doilea incident întemeiat pe faptul că cererea de perimare fiind semnată de d-l avocat D. I. Vogel, ca procurator al reclamantilor, n'a alăturat o procură cu dată certă:

Considerând că legile de procedură prin derogarea de la dispozițiunile art. 1 din cod. civ., sunt retroactive în sensul că ele se aplică fără deosebire la procesele intentate atât după legea veche cât și după legea în vigoare, exceptându-se cazurile când legiuitorul prin noua lege de procedură reglementează la care anume cazuri legea nouă are ar fi aplicată proceselor intentate după legea anterioară de procedură.

Considerând că noua lege pentru accelerarea judecăților publicată în Monitorul Oficial No. 750 din 11 Iulie 1929, care constituie astăzi regula de procedură ce are a se avea în vedere, în art. 61 dispune ca: toate actele de procedură încuviințate și îndeplinite înainte de punerea în aplicare a acestei legi, își vor produce efectul lor; iar al. 2 al acestui articol se prevede că nulitățile și decăderile prevăzute de vechea lege a accelerării judecăților din 19 Maiu 1928, care nu sunt menținute prin noua lege, nu mai produce efectul lor din momentul aplicării acestei legi, decât dacă instanța a pronunțat nulitatea sau decăderea.

Considerând în speță că deși este adevărat că procuratorul reclamantilor n'a alăturat odată cu introducerea cerrei de perimare și procura sa cu dată certă, — cum constată rezoluția pusă de d-l Președinte pe cererea de perimare, — însă astăzi în instanța d-l av. Vogel a prezentat o procură datată 5 Iulie 1929 semnată de reclamant și certificată de dânsul ca avocat.

Considerând dar, că întrucât conform dispozițiunilor art. 5 al. 2 din menționata lege, se acordă dată certă certă procurilor certificate de avocați și cum datarea ei este anterioară introducerii cererei de perimare, Curtea găsește că această cerere a fost bine introdusă de reclamantii prin procuratorul lor.

Că așa fiind și acest al doilea incident urmează a fi respins.

In ce privește al treilea incident de fond, cum că termenul de perimare este de doi ani, afacerea fiind civilă, iar nu comercială și că deci cererea ar fi prematură:

Având în vedere că și acest incident este neîntemeiat, deoarece apelul a cărui perimare se cere după cum s'a arătat mai sus — este îndreptat în contra unei sentințe comerciale, dată de Tribunalul Ilfov secția II comercială, înaintea căreia instanțe partea adversă n'a ridicat incidentul de incompetență a instanțelor comerciale, așa încât, o atare chestiune astăzi în instanța de perimare nu o mai poate susține.

Că prin urmare, în această situațiune Curtea are a considera termenul peremțiunii, după calificarea afacerii date de prima instanță.

Considerând că de altfel perimarea nu este decât o cerere incidentală în cursul judecării apelului, limitată numai la constatarea de către instanță cum că partea a lăsat să treacă o perioadă de timp fără să se intereseze de judecarea apelului, neputându-se depăși în această privință chestiunea supusă judecării, toate celelalte considerațiuni urmând a fi controlate după sentința pronunțată de prima instanță și atacată cu apelul a cărei perimare se cere.

Având în vedere dar, că din lucrările aflate la dosar și referatul format în cauză de d-l Grefier, se constată că in-

timatul Filip Ciorapciu a introdus apelul a cărui primare se cere, la 25 Iulie 1928, și până la 1 August 1929 — data cererii de primare, — n'a stăruit a se fixa termen pentru judecata acelui apel.

Că deci, fiind trecut mai mult de 1 an, cererea de primare este întemeiată conform art. 257 din codul civil, combinat cu art. 905 din codul comercial — afacerea fiind comercială — și urmează a o admite.

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată făcută de reclamanti și asupra căreia Curtea apreciind fixează suma de lei una mie (1000).

Pentru aceste motive, Curtea admite cererea de primare, etc.

(ss) *N. Racoviceanu, Camil Demetrescu, Siliu Rădulescu.*
Prim-Grefier (ss) *S. Ștefănescu.*

CURTEA DE APPEL BUCUREȘTI SECȚIA V

Audiența din 7 Maiu 1930

Președinția D-lui LEONIDA POPESCU, Consilier

Deciziunea civilă No. 12

Competință. Legi de procedură. Legi de organizare judecătorească și competență. Retroactivitate. Pensuni de războiu. Apel. Competința Inaltei Curți de Conturi. Art. 14 Legea modificatoare din 20 August 1929 a legii generale de pensuni.

După promulgarea legii din 20 Aprilie 1929 pentru modificarea legii generale de pensuni apelurile contra deciziilor pronunțate de diferitele comisiuni ce au fost înființate pe baza tuturor legilor privitoare la pensuni sunt a se judeca de către Inalta Curte de Conturi care, potrivit legii din 1929, este instanța ordinară de apel în materie de pensuni. În consecința Curtea de apel nemai fiind competentă cu judecarea apelurilor în materie de pensuni de războiu, urmează a-și declina competența în favoarea Inaltei Curți de conturi.

Curtea,

Asupra apelului declarat prin petiția înregistrată la No. 112 din 1930 de către Elena Popeea, văduvă pensionară, cu domiciliul ales în București la procuratorul său avocatul B. Sepeanu, în contra deciziei No. 1463 din 8 Februarie 1919 a comisiunii de pensii de pe lângă Ministerul de Finanțe și prin care cere ca reformându-se această decizie să i se acorde pensunea de războiu convenită de pe urma soțului său N. Popeea, fost șef de gară, decedat în timpul și din cauza războiului, iar nu pensunea civilă cum greșit i-ar fi fost acordată prin deciziunea apelată;

Văzând actele și lucrările din dosar precum și susținerile părților;

Având în vedere că chestiunea ce urmează a fi deslegată în prealabil este aceea de a se ști dacă posterior legii din 20 August 1929 pentru modificarea legii generale de pensuni Curtea de apel mai este competentă a judeca apelurile în materie de pensuni de cari este sesizată;

Considerând că în principiu legile de procedură, competență și organizare judecătorească nu se aplică numai la actele procedurale neîndeplinite încă, ci și la toate faptele și actele săvârșite mai înainte de intrarea în vigoare a legii noi, deoarece aceste legi fiind instituite în interesul public au un efect retroactiv, cărmuind prin urmare chiar faptele petrecute sub vechea lege, întrucât nu se poate susține că prin aceasta se ating drepturile câștigate de părți;

Considerând că în cazul înființării unei noi jurisdicții, aceasta interpretare se impune cu atât mai mult atunci când faptele petrecute sub imperiul vechei legi n'au fost deduse încă în Justiție sau când asupra actelor de procedură cu cari vechea jurisdicție fusese investită nu s'a pronunțat încă o hotărîre; că în consecință o instanță de apel nou înființată urmează a judeca toate apelurile încă nedecise sau cele înregistrate la vechea instanță asupra cărora aceasta, până la punerea în vigoare a legii noi, nu s'a pronunțat;

Considerând că pentru a deroga de la aceste principii sunt necesare dispoziții categorice, pe cari de regulă legiuitorul nou le folosește, de câte ori înțelege să nu dea putere retroactivă legii sale de competență sau organizare; că deci numai în cazul când noua lege de organizare sau competență se pronunță expres și lămurit printr-o dispoziție contrară principiului consacrat al retroactivității legilor de procedură, numai atunci urmează ca dispozițiile legii vechi să continue a fi aplicate și după promulgarea legii noi;

Considerând că nici un text din legea modificatoare dela 20 August 1929 nu se abate dela acest principiu și nu arată că lasă în competența vechilor instanțe, adică a Curților de apel, judecarea apelurilor ce până la promulgarea legii noi li erau date în competență; că dimpotrivă făcând aplicarea acestui principiu, articolul 14 din lege, trece în competența Inaltei Curți de conturi toate apelurile pendente înaintea instanței respective precum și cele ce s'ar mai face în contra deciziunilor pronunțate de Comisiunile regionale de pensii pe baza legii generale de pensuni;

Considerând că deși s'ar părea că menționatul articol se ocupă numai de apelurile date contra deciziunilor date de comisiunile regionale înființate pe baza legii generale de pensii din 1925, totuși din spiritul legii reiese că legiuitorul a înțeles să unifice competența generală a căilor de atac la instanțele noi înființate, pentru a asigura unitatea de interpretare a tuturor legilor privitoare la pensuni;

Considerând că este greșită argumentarea că legiuitorul din 1929 vorbind numai de apelurile contra comisiunilor regionale de pensii, a voit să excludă din competența Curții de conturi celelalte apeluri făcute în contra deciziilor pronunțate de comisiunile înființate pe baza vechilor legi de pensii din 1902 și anii următori; căci acest argument *a contrario* nu duce la regula generală a retroactivității legilor de competență și organizare, ci dimpotrivă caută a stabili, fără existența unui text de lege, o derogare vădită dela aceea regulă;

Considerând că în consecință, de oarece după promulgarea legii din 20 August 1929 toate apelurile făcute contra deciziilor pronunțate de diferitele comisiuni înființate pe baza legilor privitoare la pensuni, trebuiesc judecate, în lipsa unei dispozițiuni contrarii, de instanța ordinară de apel în materie de pensii, nou înființată, adică de Inalta Curte de conturi, Curtea urmează a-și declina competența în apelul de față și a dispune trimeterea dosarului la instanța competentă.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier G. P. Docan, Curtea declină competența etc.

(ss) *L. Popescu, N. Georgean, G. P. Docan.*

Grefie, (ss) *Iordănescu*